

SZAKDOLGOZAT

Haász Emma

2022

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
KÜLKERESKEDELMI KAR
Nemzetközi Gazdálkodás Szak
Nappali tagozat
Gazdaságdiplomácia specializáció

HOLLANDIA DEMOGRÁFIAI ÉS MUNKAERŐPIACI
JELLEMZŐI A XXI. SZÁZAD ELSŐ ÉVTIZEDEIBEN

Belső konzulens: Dr. Ferkelt Balázs

Készítette: Haász Emma

Budapest, 2022

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	5
2. TÁRSADALMI JELLEMZŐK.....	7
2.1 Demográfiai mutatók.....	7
2.1.1 Néesség alakulása	7
2.1.2 Népsűrűség.....	9
2.1.3 Néesség felozlása	10
2.1.4 Egészségtelen életmód	15
2.1.5 Háztartások és kapcsolati státusz	17
2.2 Néesség mozgása és migráció	18
2.2.1 Bevándorlók származási hátterük alapján.....	19
2.2.2 Bevándorlás motivációi	22
2.2.3 Új migrációs besorolási rendszer	23
2.2.4. Kivándorlási helyzet és célországok.....	24
2.3 Társadalmi és kulturális jellemzők	25
3. A HOLLAND MUNKAERŐPIAC	31
3.1 Foglalkoztatási helyzet	31
3.1.1 Nyugdíj	40
3.1.2 Munkajogi követelmények.....	41
3.1.3 Bevándorlók a munkaerőpiacon	42
3.1.4 Munka és magánélet közötti egyenlőtlenség	43
3.1.5 Nemek közötti egyenlőség és a nők helyzete	44
3.2 Képzettség	46
3.2.2 Munkaerőpiac felépítése képzettség alapján.....	51
4. ÖSSZEGZÉS, KÖVETKEZTETÉSEK.....	54
Irodalomjegyzék.....	56

Ábrajegyzék

1. ábra: Néesség alakulása 2001-2021 között [fő]	8
2. ábra: Hollandia tartományai és tartomány székhelyei.....	10
3. ábra: Hollandia népessége nemek és életkor szerinti eloszlása [ezer fő].....	11
4. ábra: Bevándorlók migrációs háttér szerint, 2021 [fő].....	19
5. ábra: Származási ország szerinti besorolás	23
6. ábra: Hofstede 6 dimenziós nemzeti kultúra modellje	26
7. ábra: Hollandia munkaerőpiaca 2003-2021 [ezer fő].....	31
8. ábra: Munkaerőpiaci jellemzők nemek szerint 2021-ben [fő]	33
9. ábra: A foglalkoztatottak munkaidőben való eloszlása 2003-2021 [fő].....	35
10. ábra: Teljes munkaidő, részmunkaidő és a munkanélküliség nemek között 2021-ben [%]	36
11. ábra: Felsőfokú végzettség nemek szerinti aránya az Európai Unióban és Hollandiában 2002-2021 [%].....	47
12. ábra: A holland oktatási rendszer	49

1. BEVEZETÉS

Amikor Hollandiára gondolunk, akkor általában az országnak a gazdasági fejlettségére, a tulipán földekre, szélmalomokra vagy az ország földrajzi adottságaira gondolunk. Sokszor nem gondolunk jobban bele, hogy vajon mégis mi rejlik egy ilyen kisterületű, de sikeres ország mögött? Ennek következtében szerettem volna feltárni sikeressége mögött álló társadalmat, valamint munkaerőpiacot. Egy országnak a gazdasága részben ezek a tényezők is befolyásolják, ezáltal jobban bele szerettem volna mélyülni. Dolgozatom célja feltárni és megvizsgálni Hollandiát társadalmi szempontból és ennek összefüggésében munkaerőpiaci szemszögből is, valamint ezek összefüggésében a nők helyzetét is elemezni. Fontos figyelem előtt tartani, hogy a szakdolgozatomban Hollandia Európába tartozó részét fogom csak elemezni, tehát a Holland Királysághoz tartozó Karib-térségben elhelyezkedő szigetekre nem térek ki.

A témaválasztásom szakterületét illetően egyértelműen befolyásolta a holland társadalom felépítése iránti érdeklődésem, melyet részben a tanulmányaim során megszerzett ismeretanyag is inspirált. Szerettem volna mélyebben megismerni, hogy egy ilyen fejlett és sikeres ország gazdasága mögött milyen társadalom rejlik, ugyanis részben az ország lakosságától is függ egy ország gazdasági fejlettsége. Napjainkban még mindig fontosnak tartom, hogy ezekről a témákról beszéljünk, azon belül a nők helyzetéről. A 21. század törekvése, hogy a nőknek egyenlő esélyeik legyenek, valamint az élet minden részében teljesen egyenlővé váljanak a férfiakkal. Szakdolgozatomban részben erre is szeretném megtalálni a választ, hogy a legtöbb állítás, amelyet Hollandia teljes egyenlőségéről hallunk megvalósul-e, és milyen mértékig viszik végbe a nemek közötti egyenlőséget. Az elemző munkámban az is segített, hogy viszonylag széleskörű információ halmaz állt rendelkezésemre különböző, legfőképp angol nyelvű forrásokból. De a kutatásom továbbá még tartalmaz magyar, valamint holland nyelvű forrásokat is. Ezek segítségével próbáltam választ találni azokra a kérdésekre, hogy miért ilyen nagy a rész munkaidőben dolgozók száma Hollandiában más országokhoz képest, mi alkotja a munkaerőpiac rugalmasságát, valamint hogyan épül fel a munkaerőpiac. Milyen társadalmi hatásokra alakult át a munkaerőpiac a mai formájára? Hogy fog szembenézni az ország az elöregedő társadalom okozta munkaerőhiánnyal? Valamint mekkora a nemek közötti egyenlőség?

Részben azért is esett választásom Hollandiára, mert volt személyes motivációm is. Családom egy része onnan származik és ott is él, ezáltal egy jobb rálátást akartam szerezni a jelenlegi társadalmi és munkaerőpiaci helyzetről, amelyben ők mindennapjaikat élik. Ugyanis

a rokonaimnak eltérő rendszer a megszokott, mint nekem, így szeretném megismerni azokat a szempontokat és állapotokat, amelyek az ő életüket befolyásolják.

Hollandia is, mint minden másik fejlett ország, küzd azzal a problémával, hogy gyors ütemben öregedik a társadalma, ennek következtében nem lesz elég munkaerő a jövőben, hogy pótolja a kieső munkaerőt és eltartsa a jelenleg kialakult társadalmi elvárásokat, mint például a nyugdíjrendszer. Ha nem születik elég gyermek, nem lesz ki pótolja a nyugdíjba menő idősök után létrejött állásüresedéseket. Ez a helyzet a továbbiakban gazdasági problémákhoz fog vezetni, ha ezt a hiányt nem tudják valahogy kezelni. Így a hipotézisem az, hogy rövid távú megoldásként az országba bevándorlók jelenthetik erre a megoldást, hosszútávon a megoldás pedig a fiatalok buzdítása valamilyen módon a családalapításra. Ezeknek az elemzéséhez különböző szekunder kutatásokat, cikkeket, tanulmányokat, valamint statisztikai hivatalok adatait is felhasználtam, annak érdekében, hogy felsorolt kérdéseimet meg tudjam válaszolni.

2. TÁRSADALMI JELLEMZŐK

2.1 Demográfiai mutatók

Annak érdekében, hogy jobb megértést kaphassunk a társadalomról először fontos elemezni a demográfiai adatokat. Ezek az adatok fogják a szakdolgozat további fejezeteinek az alapját képezni.

A Centraal Bureau voor de Statistiek (továbbiakban: CBS), vagyis a holland statisztikai hivatal legfrissebb, 2021 végi adatai szerint a népesség 17.590.672 fő volt. Ebbe a számba csak azok a személyek tartoznak bele, akik határozatlan ideig Hollandiában éltek és valamelyik holland település népesség-nyilvántartásában szerepelnek. Továbbá azok az emberek is beletartoznak, akik nem rendelkeznek holland lakcímmel, de szerepelnek a hágai önkormányzat népesség-nyilvántartásában. A népszámlálás során nem veszik figyelembe azokat a személyeket, akik a mentességi szabályok alá vonatkoznak, például diplomaták, NATO katonai személyzet, valamint olyan személyeket se veszik figyelembe, akik nem rendelkeznek jogszerű lakóhellyel Hollandiában.¹

A Central Intelligence Agency (továbbiakban: CIA) 2021-es, The World Factbook adatai alapján Hollandia a világ 69. legnépesebb országának számít. Első helyen Kína szerepel 1.397.897.720 fős népességével, a 237. helyen pedig, amely a lista utolsó helye, a Pitcairn-szigetek szerepelnek 50 fős lakossággal. Ha csak az európai országok rangsorát nézzük, akkor Hollandia a 9. helyen áll, a rangsor élén Németországgal, 2021 júliusi becsléssel 79.902.481 fővel.²

2.1.1 Népesség alakulása

Annak érdekében, hogy a továbbiakban leírtakat megértsük fontos elsődlegesen a fogalmak tisztázása. A népesség természetes növekedése az a szám, amely az élveszületések és a halálozások különbözetét veszi, a vándorlásoktól eltekint. A tényleges növekedés a természetes növekedés, valamint a vándorlások is befolyásolják, tehát a természetes növekedés és nettó migrációnak az összege. A nettó migráció a ki- és a bevándorlók számának a különbsége.³

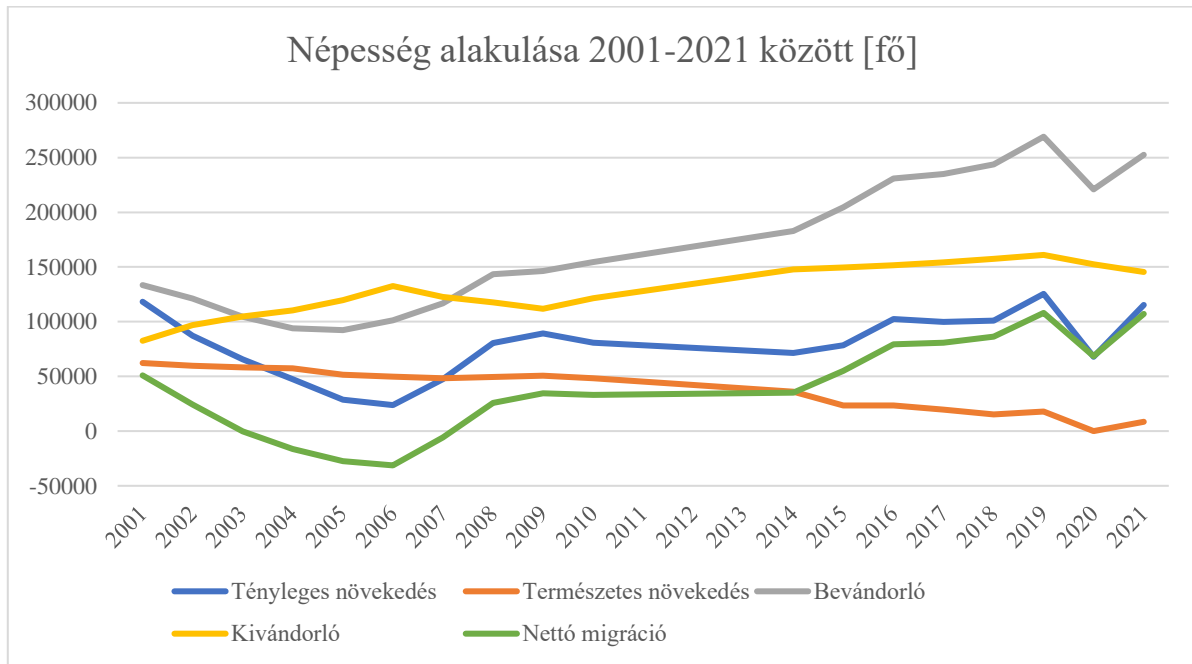
A 2021-es évben, korrekciókkal együtt 115.257 fővel nőtt a népesség, ha ezt a számot ezer lakosra vetítjük le, akkor ez 6,6 további személynek felel meg. A népesség növekedéséhez

¹ Centraal Bureau voor de Statistiek: Population dynamics; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/83474ENG/table?ts=1616407710127> Letöltés: 2022. 10. 15.

² Central Intelligence Agency: Population; Forrás: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2021/field/population/country-comparison> Letöltés: 2022. 10. 15.

³ Kapitány Balázs; Pakot Levente; Rohr Adél; Szabó Laura; Tóth Gergely; Vargha Lili: *Demográfiai fogalomtár*, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest, 2015

ahhoz van szükség, hogy a születések száma meghaladtja a halálozások számát. A nemzetközi vándorlás, amely a bevándorlások és a kivándorlások különbsége 2021-ben 107.198 fő volt, míg a természetes növekedés 8.469 fővel növelte a lakosság számát. A CBS adatbázisából kiderül, hogy 2014-ig a népesség növekedése elsősorban a természetes növekedésnek volt köszönhető, majd az azt követő években a növekedés mögötti indok főként a migráció volt.⁴



I. ábra: Népesség alakulása 2001-2021 között [fő]

Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37296eng/table?dl=45163>

Ahogy azt a 1. ábrán megfigyelhetjük a tényleges népesség növekedés 2001 és 2005 között folyamatosan csökkent, majd 2006-ban elérte a vizsgált két évtized legmélyebb pontját. Ezt a mélypontot az magyarázhatja, hogy abban az időintervallumban többen döntöttek úgy, hogy elhagyják az országot, mint akik külföldről érkeztek az országba letelepedési szándékkal. A diagrammon fontos figyelemmel kísérni a természetes növekedést és a nettó migrációnak a menetét is. Észre vehetjük, ahogyan azt már az előbbieken is említettem, 2014-ig a természetes szaporodást nem haladta meg a nettó migráció, azt követően egyre csak csökkent a természetes növekedés és ezzel ellentétben a nettó migráció növekedett. Ebből azt lehet kikövetkeztetni, hogy az évek során nem született elég gyermek és ezzel párhuzamosan a halálozások száma sem csökkent, tehát a társadalom növekedésének valódi oka a bevándorlók számának megnövekedése volt. Hogyha a be- és kivándorlók változását nézzük, akkor azt vehetjük észre, hogy a 2003-as és 2007-es időszak között többen hagyták el az országot, mint ahányan az

⁴ Centraal Bureau voor de Statistiek: Population growth; Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population/population-dynamics/population-growth> Letöltés: 2022. 10. 19.

országba érkeztek. Ez is részben okozta a 2006-ban megfigyelhető tényleges szaporodásnak a mélypontját, hiszen abban az évben volt a legmagasabb a kivándorlások száma, valamint a bevándorlások száma annak ellenére folyamatosan csökkent. A 2006-os mélypontot egy fellendülés követték, amelyet a bevándorlások számának hirtelen megnövekedése okozta, ez azóta sem lankadt, kivéve 2020-ban. A 2019-2020-as év egy sajátos időszak volt abból a szempontból, hogy világot végig söprő vírussal kellett szembenéznie az egész világnak, Hollandiát is beleértve. Ennek következtében láthatunk egy drasztikus visszaesést a bevándorlások számában, a nettó migrációban, valamint a tényleges szaporodás számában is egyaránt. A többi mutatószám is csökkent, de nem annyira kiemelkedően, mint az előbb megemlítették.

2.1.2 Népsűrűség

Hollandia egy viszonylag kis területű ország. Alapterülete összesen 41.543 km²-ből áll, melyből 33.893 km² szárazföld és a maradék 7.650 km² pedig vízi területből tevődik össze. Az országot a CIA a világ országainak a területei alapján a 134. helyen tartja nyilván, valamint az Európai Unió országai közül a 6. legkisebb területű országának számítja. A lista alapján meg lehet azt is állapítani, hogy Hollandia területe még Magyarországnál is kisebb, úgy, hogy az összterületét veszik figyelembe, nem csak a szárazföldi területeket. Ezek az adatok alapján kiszámoltam, hogy az ország átlagos népsűrűsége 519 fő/km², amely Magyarország 107 fő/km²-hez képest relatíve magas.⁵ Ezt alátámasztja a CIA adatai is, miszerint a Benelux államok, azaz Hollandia, Belgium és Luxemburg a 3 legsűrűbben lakott ország az Európai Unió országai közül.⁶

Azt is megfigyelhetjük a CIA adatbázisából, hogy a városokban élő népesség százalékos aránya 2021-ben 92,6 százalék volt. Az ország legsűrűbben lakott régiói közé tartozik az ország fővárosa Amsterdam, valamint Rotterdam, Hága, Leiden és Utrecht is, amely az úgynevezett Randstad megnevezést viseli. A régió a nevét a tengerparti város-agglomerációból kapta. Az országban egyre északabbra haladva észre lehet venni, hogy a népesség sűrűsége egyre csökken.⁷ Ha a 12 tartományának a népsűrűségét vizsgáljuk, akkor nem meglepő módon

⁵ Central Intelligence Agency: Netherlands Forrás: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2021/countries/netherlands/#people-and-society> Letöltés: 2022. 10. 16.

⁶ Central Intelligence Agency: European Union; Forrás: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2021/countries/european-union/> Letöltés: 2022. 10. 16.

⁷ Central Intelligence Agency: Netherlands Forrás: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2021/countries/netherlands/#people-and-society> Letöltés: 2022. 10. 16.

láthatjuk, hogy azokban a tartományokban kiemelkedően magas, ahol az előbbieken említett öt nagy város található. Tehát Dél-Holland tartományában, amely az 2. ábrának a baloldalán piros színnel van jelezve, 1391 fő/km² a népsűrűség, Észak-Hollandban, amely az ábrán sárgával van jelezve, 1093 fő/km². A harmadik leglakottabb tartomány Utrecht, amely rózsaszínben látható az ábrán, 923 főre jut 1 km². Ahogy azt a CIA oldalán is lehet olvasni, az északabban fekvő tartományok felé haladva a népsűrűség csökken, például Drenthe tartományában, amely világos kékkel van jelezve, 189 főre jut 1 km². Hollandia legkevésbé lakott tartománya Friesland, amely az 1. ábrán olíva színűnek van feltüntetve, ahol egy négyzetkilométerre 196 lakos jut.⁸



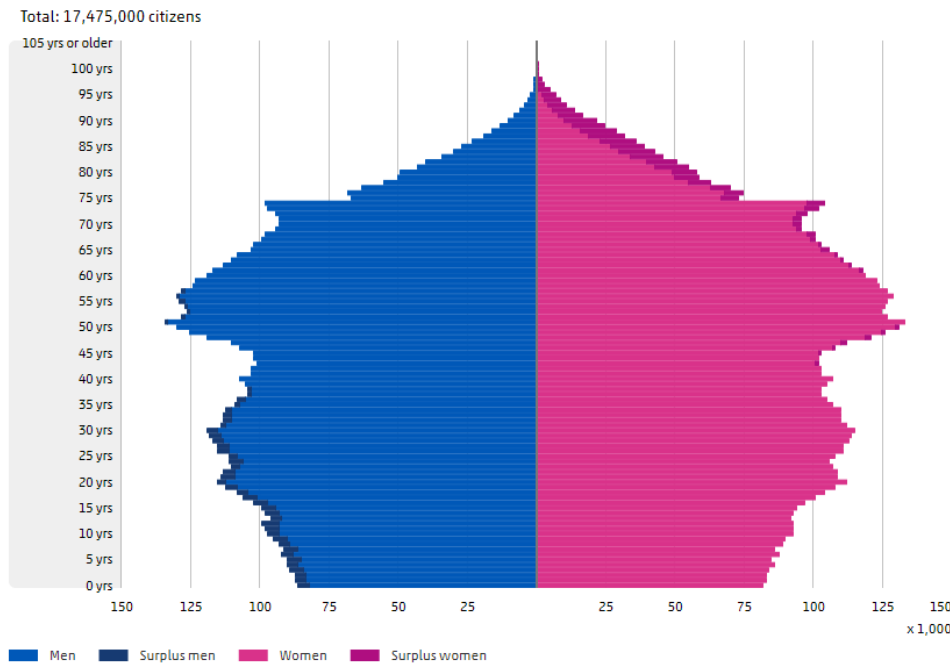
2. ábra: Hollandia tartományai és tartomány székhelyei
 Forrás: <https://www.netherlands-tourism.com/provinces-of-the-netherlands/>

2.1.3 Népeség felosztása

Abban az esetben, ha a társadalmat nemekre és életkorra szeretnénk felosztani és nem területi szempontból vizsgálni, akkor arra lehetünk figyelmesek, hogy az idősebb korosztály kezd többségben lenni, azon belül a nők. A lakosság átlagéletkora 2021-ben 42,4 év volt, 1975-ben 33,2, valamint 1950-ben 30,8 év volt. Tehát Hollandia korszerkezete az évek során megváltozott. Ameddig a 20 év alattiak korosztály száma csökkent, addig az idősek száma egyidejűleg nőtt. Ezzel magyarázható elsősorban az utóbbi idő növekvő átlagos életkort. Ezt a lent látható 3. ábrán is jól meg lehet figyelni.⁹

⁸ Centraal Bureau voor de Statistiek: Population dashboard; Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population> Letöltés: 2022. 10. 16.

⁹ Centraal Bureau voor de Statistiek: Age distribution; Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population/age/age-distribution> Letöltés: 2022. 10. 20.



3. ábra: Hollandia népessége nemek és életkor szerinti eloszlása [ezer fő]

Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population/population-pyramid>

Az ábrán egy pillangó-diagramot lehet látni, amelynek a függőleges tengelyén az életkor látható 5 éves növekedéssel, valamint a vízszintes tengelyén 2 irányban a népesség számot 25-ös növekedésben. A diagramon minden életkor esetében a bal oldalon a férfiak számát láthatjuk kékszínnel, a nők száma pedig a jobb oldalon rózsaszínnel található. Minden év a megszületett gyermekek számával kezdődik. Az életkor növekedésével a csoportok egyre kisebbek lesznek, amelyet az emberek elhunyasával lehet magyarázni. Egy korcsoport a bevándorlás miatt is megnőhet, amely jelenség főleg a húszas-harmincas éveikben járó korcsoport számát szokta szaporítani. A diagram formája is sokat elmondhat a népesség korszerinti felépítéséről. Ha a diagram piramis alakú, akkor az azt jelenti, hogy sok gyermek született és a korosztályokon felfele haladva egyre kevesebb ember van. Ez a felépítés lenne a legmegfelelőbb egy társadalom számára, hiszen akkor nem jönne létre az előregedő társadalom problémája. Jelenleg a holland társadalom inkább egy urna formáját kezdi felvenni, amely azt jelenti, hogy nem a gyermekek száma, hanem inkább a húszas és harmincas korosztály dudorodik ki, azaz ők vannak többségben. Ez azt jelenti, hogy kevesebb gyermek születik, mint ahány ember született az 1990 és 2000 közötti években. A lakosság nagy része 1946 és 1970 között született, akik a háború utáni úgynevezett baby boom idő gyermekei. Akik abban az időszakban születtek még nagy számban ma is élnek, ezért láthatunk egy nagy kidudorodást az idősebb korosztálynál is.¹⁰

¹⁰ Centraal Bureau voor de Statistiek: Population pyramid; Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population/population-pyramid> Letöltés: 2022.10. 20.

Ahogy azt a 3. ábrán is láthatjuk születéskor több fiú születik, mint lány, ez a felállás éves szinten megfigyelhető visszamenőleg. Ez az úgynevezett „férfitöbblet” először a jelenleg 40-es éveikben járókig figyelhetjük meg. Az ezt követő korosztályoknál a férfiak és a nők aránya kiegyenlítődik. Majd a 60-as éveikben járóknál lesz több a nő, azaz az úgynevezett „nőtöbblet” jön létre. Ez a többlet az életkor előrehaladtával csak növekszik, amely az ábrán sötét rózsaszínnel van jelölve. Összeségében 17.590.672 fős népességből 8.745.468 férfi és 8.845.204 nő él jelenleg.¹¹

A 3. ábra jól mutatja Európa egyik legnagyobb problémáját: az elöregedő társadalmat. Ezt a problémát jelenleg csak egy módon lehet kiküszöbölni, amely nem más, mint a népességmozgás. Ahogy azt az ábrán is jól meg lehet figyelni az idősebbek száma túlnyomóan vannak a fiatalokhoz képest, így rövid távon, valamint hosszú távon se lesz lehetséges fenntartani. A jelenleg megszokott és elfogadott gazdasági terheket a társadalom ezekkel a feltételekkel nem lesz képes megteremteni a jövőben, például a nyugdíjrendszer fenntartása. A tavalyi adatok szerint 252.638 fő vándorolt be Hollandiába, valamint 145.330 fő vándorolt ki az országból. Így összeségében el lehet mondani, hogy a tavalyi évben a népesség 115.257 fővel növekedett.¹² De mindennek ellenére a CBS bizakodóan néz a jövőbe, meglátásuk szerint a népesség az elkövetkező években folyamatosan nőni fog és 2060-ra eléri a 20 millió főt. De ezek csak számítások és nagy bizonytalanság áll mögöttük, hiszen nagyban függ attól, hogy hányan vándorolnak be az országba, valamint attól is, hogy az átlagos élettartam továbbra is ilyen ütemben emelkedjen, és családalapításkor a családok legalább 2 gyermek vállalását részesítsék előnyben.¹³

A CBS 2022-es adatai szerint a társadalom egynegyede, azaz 20 százaléka betöltötte a 65 évet vagy afölött van, és csupán 21 százaléka a népességnek 20 év alatti. Jelenleg a lakosság átlagéletkora 42,4 év. Ha ugyanezeket az adatokat pár évtizeddel ezelőtti adatokkal hasonlítanánk össze akkor azt vehetjük észre, hogy napjainkban az átlagéletkor növekedett, melynek elsősorban az a magyarázata, hogy az idősek száma növekszik és a 20 év alattiak száma egyaránt csökken.¹⁴ Ezeket a népesség függőségi rátája is alátámasztja, amely szerint ez

¹¹ Centraal Bureau voor de Statistiek: Population; sex, age, generation and migration background; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37325eng/table?ts=1666101449028> Letöltés: 2022. 10. 20.

¹² Centraal Bureau voor de Statistiek: Population dynamic; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/83474ENG/table?ts=1665919281004> Letöltés: 2022. 10. 15.

¹³ Centraal Bureau voor de Statistiek: Population in the future; Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population/population-dynamics/population-in-the-future> Letöltés: 2022. 10. 16.

¹⁴ Centraal Bureau voor de Statistiek: Age distribution; Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population/age/age-distribution> Letöltés: 2022. 10. 15.

az arány 2021-ben a Világbank becsült adatai szerint 56 százalék volt. Ez azt jelenti, hogy a foglalkoztatottaknak több nem dolgozó személyt kell eltartaniuk, legyen az 15 évnél fiatalabb vagy 64 évnél idősebb.¹⁵ Továbbá, ha ezt az arányt csak az idősebb korosztályra szűrjük le, akkor a 64 évnél idősebb népesség és a munkaképes korúak demográfiai aránya 2021-ben 32 százalék volt.¹⁶ Így meg lehet állapítani, hogy az öregségi eltartottsági ráta magasabb, amely egyértelműen alátámasztja, hogy 64 évnél idősebb ember van, mint 20 évnél fiatalabb.

A 2021-es év során 179.441 gyermek született élve, amely az utóbbi évtized folyamatos csökkenése után az egyik legmagasabb adata volt. Ebbe a számba azok a csecsemők tartoznak bele, akik a születésük után valamilyen életjelet mutatnak, a terhesség időtartamától függetlenül. Ennek ellenére az egy nőre jutó gyermekek átlagos száma 1,624 volt, amely a 2020-as 1,545-höz képest magasabb, de a 2000-es évek eleji 1,723-hoz alacsony. A 2021-es adatok lehet, hogy a múltbéli adatokhoz képest alacsony, de ha az európai átlaghoz viszonyítjuk, amely 1,48¹⁷ volt, magas. Ez viszont még mindig azt jelenti, hogy a termékenységi ráta csökken, amely hosszútávon nagy problémát fog okozni a holland társadalom fennmaradásában. Ha az egy férfira jutó gyermekek átlagos számát nézzük, amely 1,604, akkor azt vehetjük észre, hogy a nőkhöz képest alacsonyabb. Ebből azt tudjuk leszűrni, hogy a népességben valamennyivel több férfi van, mint nő. Azonban a született gyermekek száma nem elég, hiszen akkor lehetne fenntartani a társadalmat, ha ez az arány legalább 2 lenne mindkét nemnél. A CBS felméréséből azt is meg lehet tudni, hogy a nők átlag életkora szüléskor 31,7, ez az átlag minden évben növekszik, tehát egyre később mennek el a nők szülni. Az első gyermek születésekor a nők átlag életkora 2021-ben 30,3 év és a férfiaknál ez a szám 32,8 év volt. Ebbe a számba azoknak az édesapáknak az átlagos életkorát vesszük, akik gyermeke születésekor az édesanyja elsőszülött gyermekének számít. Ebből is arra tudunk következtetni, hogy a párok egyre későbbre halasztják valamilyen oknál fogva a gyermekvállalást. Ameddig 2000-ben a nők átlagos életkora az első gyermeknél 29,1, és a férfiaknál 32 év volt, ez látszólag a legtöbb évben növekszik. Várhatóan a jövőben az átlagos életkor a gyermekvállalásnál még emelkedni fog,

¹⁵ The World Bank: Age dependency ratio (% of working-age population) – Netherlands; Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.DPND?locations=NL> Letöltés: 2022. 10. 15.

¹⁶ The World Bank: Age dependency ratio, old (% of working-age population) - Netherlands; Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.DPND.OL?locations=NL> Letöltés: 2022. 10. 15.

¹⁷ Statiszta: Total fertility rate in Europe from 1950 to 2022; Forrás: <https://www.statista.com/statistics/1251565/total-fertility-rate-in-europe/> Letöltés: 2022. 11. 08.

annak ellenére, hogy az orvosok magasabb meddősségi kockázatra hívja fel az emberek figyelmét, ha a nők egyre később válnak szülővé.¹⁸

A születéskor várható átlagos élettartam is folyamatosan növekszik. A legfrissebb adatok szerint a 2021-ben született gyermekek várható átlagos élettartamuk 81,35 év lesz, amely akkor teljesül, ha teljes mértékben egészségesen élnek és a jelenlegi körülmények nem változnak. Amennyiben nemekre bontva nézzük ezeket az átlagokat, akkor a tavalyi évben született kisfiúknak 79,68 év volt és a kislányoknak 82,99 év volt a születéskor várható átlagos életkoruk, feltéve a halandósági esélyek nem változnak a jövőben.¹⁹

A 2021-es év folyamán 170.972 haláleset következett be, ez hetekre lebontva átlagosan 3.254 halálesetet jelent. Amennyiben 1.000 lakosra jutó elhunytak számát vesszük figyelembe, akkor az adott évben 9,8 volt a halálozási ráta.²⁰ Ha a haláleseteket nemekre osztva figyeljük meg, akkor közel ugyanannyi férfi hunyt el, mint nő, számszerűsítve ez azt jelenti, hogy 85.769 férfi és 85.203 nő vesztette életét az adott egy évben. Az átlagos halálozási életkor 78,6 év volt, amely minden adandó évvel növekszik vagy egy-egy évig stagnál. Az év során 85.769 férfi és 85.203 nő hunyt el, amely majdnem megegyezik. Ha korcsoportokra való bontásban nézzük ezeket a számokat, akkor azt vehetjük észre, hogy több férfi hunyt el, akik 0 és 64 év között, valamint 65 és 79 év között voltak, de a 80 éves vagy afölötti korban elhunyt személyek között több nő volt.²¹ A halált kiváltó leggyakoribb ok a daganatos megbetegedések voltak, amely ellen összesen 47.022 ember vesztette életét. A második leggyakoribb halálesetet a keringésrendszeri problémák okozták, amelyben 37.375 személy vesztette életét, illetve 19.562 személy hunyt el a koronavírus-járványban. Ezek a 2021-es adatok még csak ideiglenes adatok, így ezek még változhatnak.²²

2021-ben a csecsemő halandóság 597 volt, amely azt jelenti, hogy 1.000 élve született gyermekre jutott 3,3 csecsemő, aki nem élte meg az első születésnapját. Ez a szám 2000-ben 5,1, 2005-ben 4,9, 2010-ben 3,8 volt, 2015-ben a tavalyi évhez hasonlóan egyaránt 3,3 volt,

¹⁸ Centraal Bureau voor de Statistiek: Birth; Forrás:

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37422eng/table?ts=1665933696127> Letöltés: 2022. 10. 16.

¹⁹ Centraal Bureau voor de Statistiek: Health expectancy; Forrás:

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/71950eng/table?searchKeywords=life%20expectancy> Letöltés: 2022. 10. 16.

²⁰ Centraal Bureau voor de Statistiek: Mortality; Forrás:

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37979eng/table?ts=1665947080626> Letöltés: 2022. 10. 16.

²¹ Centraal Bureau voor de Statistiek: Deaths registered weekly, by sex and age; Forrás:

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/70895ENG/table?ts=1665949837486> Letöltés: 2022. 10. 16.

²² Centraal Bureau voor de Statistiek: Deaths; underlying cause of death (shortlist), sex, age; Forrás:

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/7052eng/table?searchKeywords=causes%20of%20death> Letöltés: 2022. 11. 09.

valamint 2020-ban ismét 3,8 volt. Ebből azt szűrhetjük le, hogy a csecsemőhalandóság csökkenő tendenciát mutat az utóbbi két évtizedben, amely az új technológiáknak, javuló orvosi ellátásnak és az életszínvonal emelkedésének köszönhető, de még mindig 3 és 4 között mozog.²³

2.1.4 Egészségtelen életmód

Érdemes még megemlíteni a társadalom életmódját, hiszen az egészségtelen életmód rontja az egészséget és akár korai, átlag életkornál hamarabbi halálhoz is vezethet. A CBS adatbázisában 4 ilyen tényezőre volt adat, amelyek a dohányzás, alkoholfogyasztás, túlsúly és a fogamzásgátló tabletták használata. A 16 éves vagy annál idősebb népességet kérdőívben kérdezték meg, hogy dohányoznak-e, ha igen akkor hány szál cigarettát szívnak el naponta. A népesség 20,3 százaléka adott erre a kérdésre igenleges választ, azon belül 2,7 százaléku számított erős dohányosoknak, akik válaszuk szerint 20 vagy annál több cigarettát szívnak el átlagosan egy nap. Amikor a népesség alkohol fogyasztására voltak kíváncsiak, akkor ugyanazzal a módszerrel jártak el, tehát 16 évnél idősebb korosztályt kérdezték meg, hogy az interjú megelőző hat hónapban milyen gyakran ittak legalább hat egységnyi egy nap alatt. Abban az esetben, ha a válaszadó alkalmanként vagy akár rendszeresen fogyasztott alkoholtartalmú italt, akkor ők beletartoztak a népesség 77,3 százalékába. Amennyiben egy férfi legalább heti egyszeri alkalommal hat pohár szeszesitalt iszik, nők esetében ez az arány legalább hetente egyszer négy pohár alkohol megivásánál igaz, akkor nagy ivónak számít. Ez a népesség 8,4 százalékára volt igaz 2021-ben. Amikor a népesség túlsúlyáról gyűjtött adatokat a statisztikai hivatal, akkor a testtömegindexet, vagy röviden BMI-t vették segítségül, hogy megállapítsák, hogy valaki a túlsúlyos kategóriába tartozik-e vagy sem. Ezt úgy számították ki minden embernél, hogy a személy testsúlyát elosztották a magasságuk négyzetével. Azokat az adatokat nem használták fel, ahol a magassága vagy a testsúlya egy személynek hiányzott. 2021-ben, akik 20. életévüket betöltötték vagy annál idősebbek és a testtömegindexük 25,0 kg/m² vagy annál több volt, akkor ők túlsúlyos személyekként lettek nyilvántartva. A népesség 50,8 százaléka tartozott ebbe a kategóriába. A népesség 36,2 százaléka közepesen túlsúlyos volt, akiknek a testtömegindexük 25,0 és 30,0 kg/m² között volt. Azok, akiknek a BMI-jük 30,0 kg/m² vagy annál több volt a súlyosan túlsúlyos, vagy elhízott kategóriába tartoztak. Ők 2021-ben a népesség 14,6 százalékát tették ki. Végül, az utolsó kategóriaként a fogamzásgátló tabletták használatát sorolja fel a CBS. Ebben a kategóriában a 16 és 50 év közötti nőket vizsgálják és azon belül is csak a szájon át szedhető fogamzásgátló használóknak a százalékos arányát veszik

²³ u.o.

figyelembe. Ennek értelmében az előbbieken megemlített korosztályban lévő nők 32,6 százaléka használta az adott tablettát.²⁴

Az előbb megemlített egészségtelen szokásokat az Európai Unió 27 tagországának a 2019-es átlagához fogom a következőkben hasonlítani. Ezek alapján kiderül, hogy a holland népesség egészségesebb életviteli szokásokkal rendelkezik-e az EU-s államokhoz képest vagy sem. Az EU állampolgárainak 75,9 százaléka nem dohányzott, ez az arány Hollandia esetében 79,2 százalék volt. A napi szinten dohányzók arány az EU-ban 19,2 százalék volt, az alkalmi dohányosok aránya pedig 4,9 százalék volt. Ehhez képest a hollandoknak az aránya 15,1 százalék, akik napi szinten dohányoztak, és az alkalmi dohányosok aránya pedig az EU-s átlagnál magasabb, 5,7 százalék volt. Tehát Hollandiában kevesebben vannak a dohányosok és a napi szinten dohányzók a tagállamok átlagához képest, de ezzel szemben sokkal több olyan személy volt, akik alkalmi dohányosok voltak az adott évben.²⁵ Az előbbieken elhangzott alkohol fogyasztási szokásokról eltérően elemzi az Eurostat és csoportosítja az adatokat. Ebben az esetben a fogyasztásnak a gyakoriságát vizsgálják. Az EU-s állampolgárok 25,3 százaléka soha vagy a vizsgált időszakot megelőző 12 hónapban nem fogyasztott alkoholt. Ennek a kategóriának az arány Hollandiában 21,4 százalék volt. A 27 tagállam átlaga szerint az emberek 14 százaléka fogyasztott szeszesített havi egyszer vagy annál is kevesebbszer. Ehhez képest Hollandiában 2019-ben ez az arány alacsonyabb, 10,9 százalék volt. Az Európai Unió átlagában az esetben, ha valaki havi rendszerességgel fogyasztott alkoholt, 23 százalék volt, heti szinten ez 29,1 százalék és a napi szintű 8,5 százalék volt. Ezek az arányok Hollandia szempontjából ugyanebben a sorrendben 11,3 százalék, 47,9 százalék, valamint 8,5 százalék volt.²⁶ Az utolsó kategóriában az országoknak a testtömegindexének a felhasználásával 3 fő kategóriát állapított meg az Eurostat: sovány, normál és túlsúlyos. Az Európai Unió 27 tagországának az átlag szerint az állampolgárok 3 százaléka volt sovány. Az országok lakosai átlagosan 45,6 százaléka rendelkezett normális testtömegindexszel, valamint 16,1 százalékuk számított túlsúlyosnak. Ezek az arányok Hollandiában 2,8 százalék, 49 százalék és 14,1 százalék volt.²⁷ Tehát Hollandia az EU-s átlagokhoz képest a legtöbb egészségtelen szokások

²⁴ Centraal Bureau voor de Statistiek: Health, lifestyle, health care use and supply, causes of death; from 1900; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/37852eng/table?searchKeywords=causes%20of%20death> Letöltés: 2022. 11. 09.

²⁵ Eurostat: Smoking of tobacco products by sex, age and country of citizenship; Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_ehis_sk1c/default/table?lang=en Letöltés: 2022. 11. 30.

²⁶ Eurostat: Frequency of alcohol consumption by sex, age and country of citizenship; Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_ehis_al1c/default/table?lang=en Letöltés: 2022. 11. 30.

²⁷ Eurostat: Body mass index (BMI) by sex, age and country of citizenship; Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_ehis_bm1c/default/table?lang=en Letöltés: 2022. 11. 30.

és életviteli szempontból az átlag alatt volt. Ez alól az egyetlen arány, amely kivételként szolgált az a heti rendszerességű alkohol fogyasztás volt, amely sokkal a tagországok átlaga fölött volt. Összességében el lehet mondani, hogy a holland népesség valamennyivel egészségesebben ezek a szempontok alapján az EU-s átlagnál.

2.1.5 Háztartások és kapcsolati státusz

A magánháztartások átlagos létszáma 2021-ben 2,14 fő volt. Ebből kifolyólag kevesebb egyszemélyes háztartás volt, mint kettő vagy több fős. Összesen 7.998.000 privát háztartás volt nyilvántartva, amelyből körülbelül 3.097.000 egyszemélyes, valamint 4.918.000 többszemélyes háztartás volt számontartva a CBS által. Magánháztartásokon kívül a népesség egy része úgynevezett intézményi háztartásokban élnek. Az intézményi háztartások két vagy több személyből álló, egy szálláshelyen élő háztartások, amelyeknek a lakhatásáról és mindennapi szükségleteiről szakszerűen gondoskodnak. Ezekből a háztartásokból 2021-ben összesen 259.000 volt.²⁸

Hollandiában a legfrissebb adatok szerint a tavalyi év során 56,4 ezer házaspári, valamint 26,1 ezer élettársi kapcsolatot jegyeztek be. A statisztikai hivatal adatai szerint az 1960-as és 1970-es években történt a legnagyobb számú házasságkötések. A csúcspont 1970-ben volt, amikor 124 ezer pár házasodott össze. Azóta ez a szám csökkenőben van. Napjainkban egyre többen döntenek úgy, hogy nem szeretnék összeházasodni, hanem inkább élettársi kapcsolat formájában szeretnék kapcsolatukat hivatalossá tenni. Erre a fajta jogi kapcsolat nyilvántartásra 1998 óta van lehetőség Hollandiában. Azok, akik élettársi kapcsolatban vállalnak gyermeket, 2014 óta ugyanúgy szabályozzák a törvényes szülőséget, mint a házasságokban. Az adott kapcsolati forma bevezetése óta, már az első évben összesen 4.626 regisztrált élettársi kapcsolat jött létre, és azóta is csak egyre népszerűbbé vált. Mindemellett 2001 óta Hollandiában jogilag lehetséges, hogy az emberek azonos nemű személlyel kössenek házasságot. 2021-ben összesen 26.149 új élettársi kapcsolat született, amely közül 25.321 létesült férfi és nő között és a maradék 798 pár azonos nemű élettársi kapcsolatba léptek. Ha a házasságok számát vizsgáljuk a tavalyi évben, akkor az összesen 56.419 házasság közül, 55.227 létesült férfi és nő között, valamint további 1.192 azonos nemű párok között. 2021-ben összesen 54.326 férfi volt a CBS adatai szerint, akik közül 41.545-en soha nem házasodtak, 1.395-en partneri kapcsolatban vannak, 1.011-en özvegyek és 10.375 fő volt elvált. Ha a nőket nézzük, akkor összesen 52.734 főből 40.967-en soha nem házasodtak, 1.370-en partneri kapcsolatban vannak, 872-en

²⁸ Centraal Bureau voor de Statistiek: Population; key figures; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37772eng/table?ts=1666454321350> Letöltés: 2022. 10. 22.

özvegyek, valamint 9.525 nő volt elvált. Tavaly a férfiak átlagos életkora házasságkötéskor 38,3 év volt, a nőké pedig 35,5 év volt. Ugyanez az átlag a partneri kapcsolatoknál mindkét nemnél magasabb, mint az előbb elhangzottak, a férfiaknál 39,4 év és a nőknél 36,6 év volt.²⁹

Közel 26 ezer házasság végződött válással, illetve 2686 élettársi kapcsolat bomlott fel csak 2021-ben. A válások száma az 1960-as évek óta meredeken emelkedtek. 1965-ben 6 ezer házaspár vált el, majd ez a szám húsz évvel később több, mint ötszörösére nőtt, azaz összesen 34 ezerre emelkedett. Az 1990-es évek közepe óta a válással végződő házasságok száma minden ezer házasságból 10 körülit érint. A 2021-es évben minden ezer házasságból 7,8 felbomlott, amely még mindig magas, de a 2014-es 10,4-es arányhoz már kezd csökkenni. 2021-ben elváltak házasságának az átlagos hossza 15 év volt. A férfiak átlagos életkoruk válások 48,2 év, valamint a nőké 44,9 év volt, ami az előtte lévő évekhez képest emelkedett. Az évek során az átlagos életkor váláskor növekszik, de ezzel párhuzamosan a házasság kötés kori átlagos életkor is minden évben nő. A válásokon kívül még további 67,7 ezer házasság bomlott fel haláleset miatt. Azt is meg lehet tudni a CBS adatbázisából, hogy több házas férfi hunyt el, mint nő. Az elhunyt férfi partnerek átlagos életkora 77,7 év volt, akiknek a női partnerük átlagos életkora 74,2 év volt, amikor bekövetkezett a haláleset. Ezzel ellentétben az elhunyt házas nők átlagos életkora 74,2 év volt, akiknek a férfi partnerük átlagos életkora 75,9 év volt.³⁰

2.2 Néesség mozgása és migráció

A harmadik fő tényezője a népességváltozásnak a termékenység és a halálozások mellett a migráció, így fontos róla bővebben beszélni. Az előző fejezetben is már részben meg lett említve, de a továbbiakban sokkal részletesebben fogom bemutatni ebből a szempontból Hollandia helyzetét.

Hollandia a múlt évezred óta általánosságban multikulturális társadalomként van elfogadva. A lakosság számos, egymástól eltérő kultúrájú, vallású, sokszor különböző nyelvet beszélő közösségekből áll. Ennek a társadalmi felépítettségnek részben történelmi okai vannak. Továbbá egy másik ok az ország gazdasági és képzettségi helyzete is, amely nagyon vonzó helyzetet nyilváníthat egyes embereknek. Így ennek következtében eshet Hollandiára a választásuk, mint bevándorlási célország.

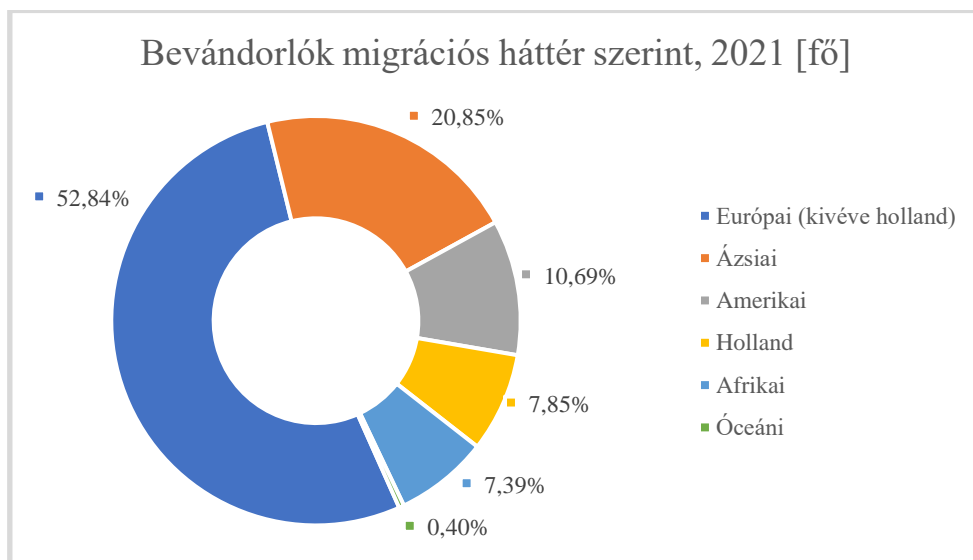
²⁹ Centraal Bureau voor de Statistiek: Marriages and partnership registrations; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37772eng/table?ts=1666454321350> Letöltés: 2022. 10. 22.

³⁰ Centraal Bureau voor de Statistiek Marriage dissolutions; due to divorce and death; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37425eng/table?ts=1666455598409> Letöltés: 2022. 10. 22.

Bevándorlónak azt a személyt definiálják, aki egy másik országból érkezik letelepedési vagy hosszú távú tartózkodási szándékkal.³¹ A holland statisztikai hivatal a továbbiakban azokat is ide sorolja, akiknek legalább egyik szülője külföldön született. Eszerint 2021-ben 252.528 immigráns érkezett az országba, amely a 2020-as évhez képest 31.671 fővel magasabb.³²

2.2.1 Bevándorlók származási hátterük alapján

A lentebbi, 4. ábrán észrevehetjük, hogy a bevándorlóknak csak a 7,8 százaléka volt holland származású. Az országba érkezettek többsége európai hátterű volt, amely pontosabban 133.427 főt jelentett. Ez az össz bevándorlóknak a 58,8 százalékát jelenti a 2021-es évben. További 20,8 százalékuk ázsiai, 10,7 amerikai, 7,4 afrikai és kevesebb, mint 1 százalékuk óceáni háttérrel rendelkeznek, amelyet az alábbi 4. ábra szemléltet egy kör diagrammon. A CBS megállapítása szerint a bevándorlók a volt Szovjetunió területeiről, Szíriából, Romániából, Németországból és Törökországból érkeztek viszonylag nagy számban.³³



4. ábra: Bevándorlók migrációs háttér szerint, 2021 [fő]

Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/dossier/migration-and-integration/how-many-people-immigrate-to-the-netherlands>

A teljes népesség, amely 17.475.415 főt jelentett 2021-ben, több, mint 75 százaléka holland volt, amely összesen 13.169.507 embert jelentett. Hollandnak ebben az esetben csak azok az emberek számítanak, akiknek mindkét szülője Hollandiában született. Ennek következtében a nyilvántartás szerint tavaly összesen 4.305.908 olyan személy volt, aki bevándorló háttérrel rendelkezett vagy szülei közül legalább az egyik külföldön született. Közülük az előző évben

³¹ Kapitány Balázs; Pakot Levente; Rohr Adél; Szabó Laura; Tóth Gergely; Vargha Lili: *Demográfiai fogalomtár*, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest, 2015

³² Centraal Bureau voor de Statistiek: How many people immigrate to the Netherlands?; Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/dossier/migration-and-integration/how-many-people-immigrate-to-the-netherlands>
Letöltés: 2022. 10. 21.

³³ u.o.

2.312.921 első és 1.1992.987 másod generációs migrációs háttérrel rendelkező személy volt nyilvántartva.³⁴

A statisztikai hivatal továbbá még két kategóriába sorolja az immigránsokat: nyugati migrációs háttérrel és nem nyugati migrációs háttérrel rendelkezők. A nyugati migrációs háttérrel rendelkezők közé azokat sorolják, akik „*Európa, Törökországot kivéve, Észak-Amerika vagy Óceánia valamely országából, illetve Indonéziából vagy Japánból származó személy*”. Annak ellenére, hogy Indonézia és Japán Ázsiához tartozik mégis nyugati háttérűnek minősítik ebben az esetben ezt a két országot, amelyet a társadalmi-gazdasági és kulturális helyzetükkel magyarázza a CBS. Ehhez még hozzá teszi a statisztikai hivatal, hogy az előbb említett személyek többnyire az egykori holland gyarmat területein, a mai Indonéziában született személyek. Emellett a japán vállalatoknál dolgozókat is megemlíti, akik ennél az oknál fogva családjukkal együtt külföldre telepedtek. Ezt a csoportot összesen a tavalyi évben 1.858.730 fő alkotta. A másik csoport a nem nyugati háttérrel rendelkezők, akik afrikai, dél-amerikai vagy ázsiai országokból származó személyek, ez alól kivétel Indonézia és Japán az előbbieken leírt okokból kifolyólag nem tartozik bele, valamint még Törökországot is a csoport részét képezi. Ezt a csoportot összesen 2.447.178 fő alkotta.³⁵

Ha nem az előbbieken megemlített csoportosítás szerint vizsgáljuk a 2021-es adatokat, hanem a 4. ábrán látható régiók szerint, akkor észrevehetjük, hogy nagyon hasonló a felállítás a jelenleg Hollandiában letelepedett bevándorlókkal. A legnagyobb csoport a nem holland származású európaiak voltak, amely számba véve összesen 1.830.696 főt jelentettek, ebből összesen 1.122.201 fő az Európai Unió állampolgára. Az európai kontinensről származik a legtöbb menekült, mint az már korábban is meg lett említve török származású, ez 2021-ben 429.978 főt jelentett, amelynek több, mint a fele már másod generációs migrációs háttérrel rendelkezik. A második legmagasabb számban a német származású bevándorlók voltak, akik 342.925-en voltak az előző évi adatok szerint. A törökökhöz hasonlóan ebben az esetben is a másod generációs bevándorlók voltak többségben. A lengyel származású immigránsok száma volt a harmadik legmagasabb, amely 22.980 fő volt. Az előbbiekkal ellentétben itt túlnyomó többségben az első generációs menekültek voltak a CBS adatbázisa szerint. Ezekhez képest a magyar származású emberek száma, akik Hollandiában tartózkodnak, alacsony, csak 28.210 ember. Az afrikai kontinensről kimagaslóan nagy számban marokkói származású emberek

³⁴ Centraal Bureau voor de Statistiek: Population; sex, age, generation and migration background; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37325eng/table?ts=1666101449028> Letöltés: 2022. 10. 21.

³⁵ u.o.

laknak Hollandiában. Összeségében több, mint az eddig megemlített országok egyesével, 419.272 fő, akik többsége másod generációs bevándorlói háttérrel rendelkeznek. Afrikához hasonlóan az amerikai kontinensen is hasonló a helyzet, a többi országhoz képest kimagaslik a suriname-i származású bevándorlók száma, amely Indonéziához hasonlóan nem meglepő, hiszen Suriname is az egykori holland gyarmatok része volt. Számszerűsítve ez 359.814 főt jelent, akiknek több, mint fele már Hollandiában született. Ázsia területéről a legkiemelkedőbb számban bevándorlói háttérrel rendelkezők indonézek voltak, összesen 349.301 fő volt, akik többsége már Hollandia területén születtek. Valamint a legutolsó kategória: Óceánia. Ebben a csoportban legtöbb ember ausztrál bevándorlói háttérrel rendelkezik, számuk a többi országhoz képest alacsony, 17.722 fő volt.³⁶

A 2021 január elsején 17,5 milliós lakosság 14,0 százaléka külföldön született. Ők bevándorlóként érkeztek Hollandiába. A lakosság további 11,4 százaléka immigránsok gyermekeként születtek Hollandiába. 2021-ben 15,1 millió olyan lakos élt az országban, aki Hollandia területén született, közülük 2 millióan bevándorlók gyermekei. Ezeknek a leszármazottaknak több mint a fele, 1,1 millió embernek egyik, míg a maradékuknak, 890 ezer embernek mindkét szülője külföldön született. Hollandia csaknem 2,5 millió lakosa bevándorló, azaz külföldön született személy, e csoport túlnyomó többségének mindkét szülője szintén külföldön született, ők összesen 2,2 millióan voltak. Valamint 110 ezer embernek külföldön született, egyik szülője Hollandiában, míg a másik külföldön született, és további 138 ezer embernek született a szülei Hollandiában, míg ő külföldön.³⁷

2021-ben összesen 179.441 gyermek született Hollandiába, amelyből 121.283 csecsemő édesanyja volt holland származású, valamint 58.158 újszülött gyermek édesanyja bevándorlói háttérrel rendelkezett. Közülük 20.416 anyuka nyugati, 37.742 nem nyugati háttérrel rendelkezett. A 2021-ben szülő nők több, mint 32 százalékanak volt valamilyen bevándorlói háttere. Ez az arány nem meglepő, hiszen ahogy azt már az előző alfejezetben is elhangzott a gyermekvállalás csökkent. Ezzel ellentétben viszont egyre több olyan gyermek születik minden évben, akinek édesanyjuk valamilyen bevándorlói háttere van. Ez a szám azért nőtt, mivel a bevándorlók száma is nőtt.³⁸

³⁶ u.o.

³⁷ Centraal Bureau voor de Statistiek: How many residents were born abroad?; Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/dossier/migration-and-integration/how-many-residents-were-born-abroad-> Letöltés: 2022. 10. 24.

³⁸ Centraal Bureau voor de Statistiek: Birth; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37422eng/table?ts=1665933696127> Letöltés: 2022. 10. 23.

2.2.2 Bevándorlás motivációi

Felmerül a kérdés, hogy mi lehet az oka az ilyen magas bevándorlásnak egy ilyen kicsi országba? Az embereknek különböző indítékaik lehetnek arra, hogy Hollandiába menjenek és ott éljenek. Vannak, akik munkavállalás céljából mennek, és van olyan, aki tanulmányi okokból hagyják el hazájukat, hogy ideiglenesen vagy akár véglegesen is Hollandiában telepedjenek le. Akik viszont családos bevándorlók, nekik a fő ok általában nem a munkavállalás, hanem hogy letelepedjenek az országban partnerükkel vagy egy már ott lakó családtagjukhoz csatlakozzanak. Minden olyan személy, aki Európai Unió (továbbiakban: EU) vagy az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (továbbiakban: EFTA) állampolgára, az uniós jogszabályok szerint nem kell munkavállalási engedélyt szerezniük, így bármely uniós tagországban szabadon vállalhatnak munkát. Részen ebből adódóan is sokkal magasabb az európai származású bevándorlók száma. Amit a nem EU vagy EFTA tagország állampolgárokat illeti, a motivációt a holland kormány és az EU által hozott politikai intézkedések, valamint hazájukban kialakult politikai helyzet befolyásolja. A CBS elmondása szerint 2020-ban az EU/EFTA-n belülről érkezett, 35.040 személy esetében a munka volt a leggyakoribb motiváció, 29.940 fő esetében családdal kapcsolatos ok volt a bevándorlás mögötti indíték. Oktatás alapú motiváltság 18.985 EU/EFTA-állampolgár esetében volt, valamint 25.105 személynél esetében a bevándorlási indíték ismeretlen volt.³⁹

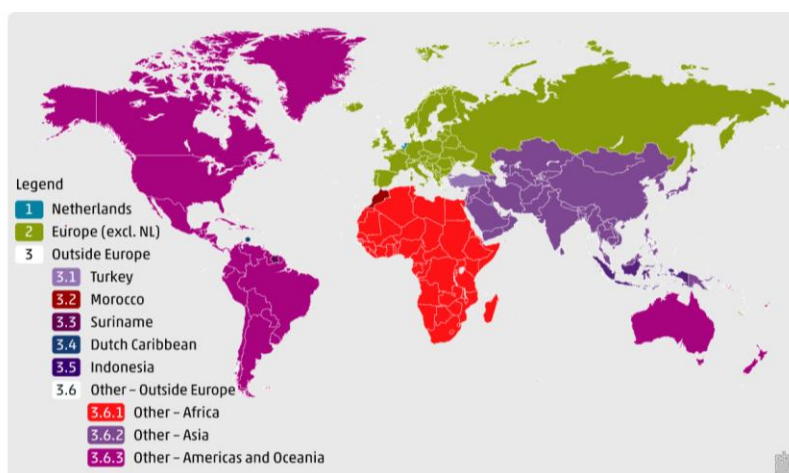
A helyzet megértéséhez még fontos szem előtt tartani, hogy néhány bevándorló megérkezésük után nem mindig döntenek úgy, hogy véglegesen letelepednek Hollandiában, hanem egy idő után elhagyják az országot. Néhányan csak egy rövid időre mennek Hollandiába, például tanulni vagy dolgozni. CBS adatai szerint a 2006 és 2011 közötti időszakban az EU és EFTA tagállamaiból összesen 319.285 személy immigrált Hollandia területére. Ennek a csoportnak 49,9 százaléka három év után ismét távozott, valamint tíz évvel később ezen csoport 72 százaléka már nem élt Hollandiában. Azok a személyek, akik az EU/EFTA-n kívülről érkeztek kisebb valószínűséggel vándoroltak ki három év után, mint azok, akik az EU vagy az EFTA-állampolgárai. Ebben az esetben csak 36,7 százaléuk hagyta el az országot három év ott lét után. Ha a tíz éves időtartamot nézzük, akkor a nem EU/EFTA tagállamokból származók 58,3 százaléka már nem tartózkodott Hollandiában. Ebből le lehet szűrni, hogy sokan csak rövid távon terveznek Hollandiában maradni, akik EU/EFTA tagországból mennek az országba, legyen az oktatás szempontjából vagy munka miatt. Akik az adott tagországokon kívülről

³⁹ Centraal Bureau voor de Statistiek: How many people immigrate to the Netherlands?; Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/dossier/migration-and-integration/how-many-people-immigrate-to-the-netherlands-> Letöltés: 2022. 10. 22.

érkeznek sokkal nagyobb mértékben terveznek hosszú távon vagy akár véglegesen is az országban maradni.⁴⁰

2.2.3 Új migrációs besorolási rendszer

A 2022-es évtől fogva a Holland Statisztikai Hivatal más megközelítést alkalmaz a nyugati és nem nyugati migrációs háttérrel rendelkező személyekre vonatkozó adatközlésekor. Nagyobb hangsúlyt szeretnének arra fektetni, hogy egy személy hol született és kevésbé arra, hogy a szülei hol születtek. A nyugati és nem nyugati fő kategóriákat a kontinensek és néhány olyan ország szerinti kategóriák váltják fel, amelyeknek sajátos migrációs múltjuk van Hollandiával. Az új származási osztályozás két összetevőből fog állni: „Hollandiában vagy külföldön született” és „származási ország”. A származási ország tekintetében új osztályozást hoztak létre, amely kontinenseken és néhány, sajátos migrációs múlttal rendelkező országon alapul. Itt a besorolás négy szintből áll. Az 1. szint: Hollandiában, Európában vagy Európán kívüli országból származik. A 2. szinten azt állapítják meg, ha Európán kívüli országból származik a személy, akkor az úgynevezett hagyományos származási országokból, amely alatt Törökországot, Marokkót, Suriname-t, Indonéziát és a holland Karib-térség országait értik, valamint egyéb Európán kívüli országból származik-e. 3. szinten azt vizsgálják, hogy azok az emberek, akik az előbbi szinten az egyéb kategóriába tartoznak, azok Afrika, Ázsia vagy Amerika és Óceánia térségéből származnak-e. 4. szinten az egyes országokat vizsgálják az előbb megemlített régiókból. Ezeket a szinteket az alábbi 5. ábrán lehet látványosan, színek szerinti szétbontásban látni.⁴¹



5. ábra: Származási ország szerinti besorolás

Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/news/2022/07/cbs-introducing-new-population-classification-by-origin>

⁴⁰ u.o.

⁴¹ Centraal Bureau voor de Statistiek: CBS introducing new population classification by origin; Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/news/2022/07/cbs-introducing-new-population-classification-by-origin> Letöltés: 2022. 10. 22.

Ha a tavalyi adatokat eszerint az új besorolás szerint vizsgáljuk, akkor az abban az időben számolt 17,5 millió fős lakosságból 2,5 millió ember nem Hollandiában született. Ezeknek az embereknek a kétharmada Európán kívülről származott, tehát a képen látható 3-mas számmal kezdődő kategóriát alkotják. A hagyományos migrációs országok közül a Törökországban született csoport, amely a képen 3.1-es számmal van ellátva, a legnagyobb 201 ezer fővel. Őket követik a Suriname-ban születettek 178 ezer fővel, amely a 3.3-mas számmal van ellátva, és Marokkóban születettek 173 ezer fővel, 3.2-es számmal, vörös színnel van ellátva. Hollandiában az egyéb – Európán kívüli kategóriából, amelynek a száma 3.6-tal kezdődők lesznek, az Ázsiában született bevándorlók viszonylag nagy csoportja is itt él, összesen 497 ezer ember van nyilvántartva és az 5. ábrán 3.6.1-es szám jellemzi. Valamint további 2 millió lakos van, akik az új kategóriák szerint bevándorlók gyermekeiként vannak nyilvántartva, akik Hollandiában születtek.⁴²

2.2.4. Kivándorlási helyzet és célországok

2021-ben 145.330 ember döntött úgy, hogy valamilyen oknál fogva kivándorol Hollandiából. Egy évvel korábban ez a szám 152.494 volt. A CBS adatai 1995. évtől kezdődnek és azt vehetjük észre, hogy 1999 körül 78.000 körüli számban hagyták el az országot, ezt követően robbanás szerűen vándoroltak ki az emberek az országból. Ez a lendület 2006-ig tartott, amikor is összesen 132.470 ember távozott egy év alatt. Az ezt követően 4 évben elkezdett visszaesni ez a szám, viszont 2010-től fogva ismét elindult a kivándorlások számának radikális növekedése. Végül 2019-ben érte el a csúcst, amikor is 161.029 fő hagyta el Hollandia területét. Azóta megint mérsékelődött a kivándorlások száma. A kivándorlás alakulása általában jelentős késéssel követi a bevándorlók számának az alakulását. Ennek oka, hogy a Hollandiában letelepedők egy része egy idő után ismét távoznak. Egy személy akkor számít kivándorlóknak, ha Hollandia területéről távozik és ennek következtében a holland népesség-nyilvántartásból törlik. Hollandiában mindenkinek kötelessége ezt megtenni, aki várhatóan az elkövetkezendő 12 hónapban több, mint nyolc hónapig külföldön fog tartózkodni.⁴³

A kivándorolt személyek közül volt olyan, aki csak ideiglenesen telepedett le Hollandiában. A 2021-ben kivándorolt személyek 16,1 százaléka volt holland származású, amely 23.428 embert jelentett. Ezenkívül a kivándorlók 8,6 százaléka született Hollandiában, de legalább egyik szülőjük külföldi születésű volt, azaz másod generációs bevándorló volt. Ezt a csoportot

⁴² u.o.

⁴³ Centraal Bureau voor de Statistiek: Population dynamic; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/83474ENG/table?ts=1665919281004> Letöltés: 2022. 10. 23.

számszerűsítve összesen 12.546 személy alkotta. Jellemző, hogy a távozó hollandok száma meghaladja a visszatérők számát.⁴⁴

De vajon hova költöznek el a holland kivándorlók? Többségük, 14,1 százalékkal választéka Belgium, ezt követi Németország, a 11,5 százalékkal, de Spanyolország és Nagy-Britannia is szintén népszerű letelepedési országnak bizonyul a CBS adatai szerint. A második generációs bevándorlóknak több, mint egyharmada abba az országba távozik, ami a bevándorló háttérük. Például a törökországi háttérrel rendelkező második generációs személyek 60 százaléka 2019-ben Törökországba távozott, szemben a marokkói háttérrel rendelkező második generációs emberek 19 százalékaival. Az utóbbi csoportból a legnagyobb arányban, 46 százalékkal, Belgiumba távoztak.

2.3 Társadalmi és kulturális jellemzők

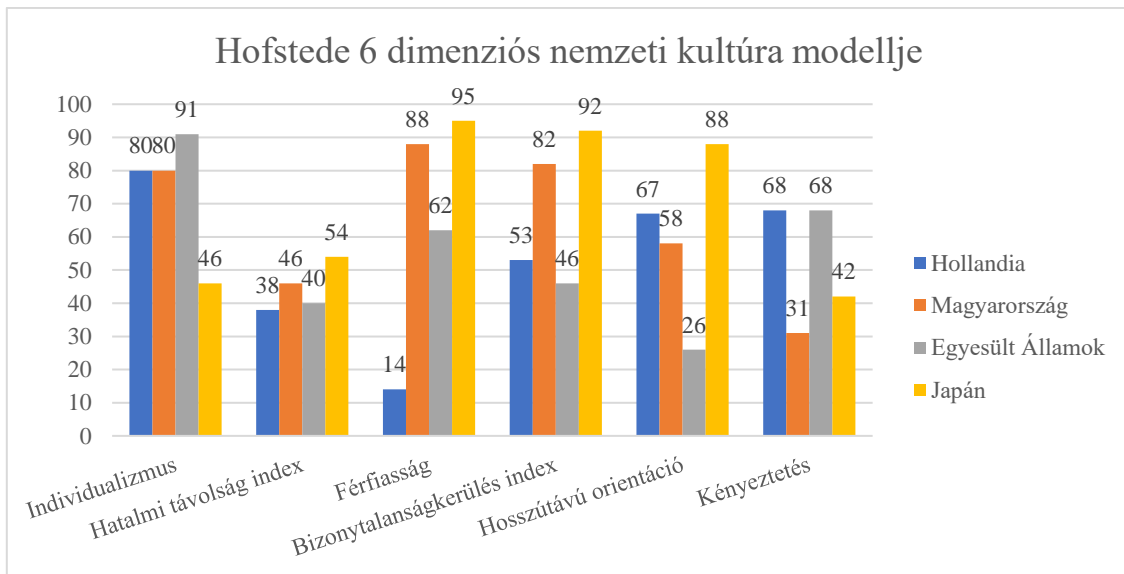
Egy társadalom megvizsgálásakor fontos, hogy az ország kultúrájával és egyéb szokásaival tisztában legyünk, hiszen ezek határozzák meg, hogy egy társadalom hogyan viselkedik és hogyan viszonyulnak egymáshoz vagy akár más országokhoz. Ennek a megvizsgálásában Hofstede 6 dimenziós nemzeti kultúra modelljét fogom felhasználni. Ezt a modellt Geert Hofstede, holland szociálpszichológus, kultúra dimenziói elemzéseiből hozta létre. A kutatásaihoz mások segítségét is igénybe kellett vennie, mivel a modell az IBM több, mint ötven országban dolgozóinak a vizsgálatán alapul.⁴⁵ Ebben a modellben 6 faktor alapján jellemzik és hasonlítják össze a különböző nemzeti kultúrákat. Minden egyes dimenzióban a világ számos, de nem az összes ország összehasonlításával vezették le. Mindegyik országot egy 0-tól 100-ig terjedő skálán pontozzák és az országok a skálán való elhelyezkedésüket más országokhoz viszonyítva kapják meg. Egy adott országnak a megadott száma nem jelent semmit, ezek a számok csak akkor bírnak bármilyen jelentőséggel, ha az összes országot egymáshoz való viszonyulásában nézzük.⁴⁶ A valóságban egy országon belül is nagyok lehetnek az eltérések, így ezeket a számokat durva átlagolásnak kell csak felfogni. Első tanulmánya szerint négy, majd ez napjainkban már hat feszültség vagy „problémás területet” azonosít, amely különbségeket képvisel a nemzetek kultúrái között. A hat dimenzió a következők: hatalmi távolság index (röviden: HTI), bizonytalanságkerülés index (röviden: UAI), individualizmus (röviden: IDV), férfiasság (röviden: MAS), hosszútávú orientáció (röviden: LTD), és

⁴⁴ Centraal Bureau voor de Statistiek: Emigratie; Forrás: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/bevolkingsgroei/emigreren> Letöltés: 2022. 10. 24.

⁴⁵ Geert Hofstede: Biography; Forrás: <https://geerthofstede.com/geert-hofstede-biography/> Letöltés: 2022. 11. 02.

⁴⁶ Geert Hofstede: The 6-D model of national culture; Forrás: <https://geerthofstede.com/culture-geert-hofstede-geert-jan-hofstede/6d-model-of-national-culture/> Letöltés: 2022. 11. 02.

kényeztetés. Az utolsó két pont későbbi tanulmányokra alapoznak, amelyek Michael Minkov 2007-es „*Miért vagyunk különbözőek és hasonlóak*” című könyvéből származnak.⁴⁷



6. ábra: Hofstede 6 dimenziós nemzeti kultúra modellje
 Forrás: <https://geerthofstede.com/hofstedes-globe/>

Az individualizmus dimenzióban a skála két végén az individualizmus és a kollektívizmus szerepel. A skála két oldalának megértéséhez fontos megértenünk a két végletnek a definícióját. Az individualizmus egy olyan társadalom, ahol az egyének közötti kötelék laza, így mindenkitől elvárják, hogy gondoskodjanak önmagukról, valamint a közvetlen családjukról. Ezzel szemben, ha egy társadalom kollektívista, akkor az egyének születésüktől fogva egy csoporthoz fognak erős hovatartozást és lojalitást mutat, legyen az a közvetlen család, a tágabb család, faluközösség vagy néha törzsek. Tehát az individualista társadalomban az emberek függetlennek érzik magukat, azzal szemben, hogy egy nagyobb egész tagjaiként egymásra lennének utalva. Hollandia ebben a dimenzióban nagyon magas, 80-as pontszámmal rendelkezik, amely erős individualista társadalmat jellemez. Ha a 6. ábrát megvizsgáljuk, láthatjuk, hogy Magyarország Hollandiához hasonlóan 80 pontot kapott. Az Egyesült Államok népessége ehhez képest még inkább individualistának lehet leírni, ezzel ellentétben Japán inkább kollektívista, tehát az emberek önképét inkább a „mi” fogalom határozza meg az előbbi három ország „én” önképével ellentétben.⁴⁸

⁴⁷ Geert Hofstede: Biography; Forrás: <https://geerthofstede.com/geert-hofstede-biography/> Letöltés: 2022. 11. 02.

⁴⁸ Geert Hofstede: The 6-D model of national culture; Forrás: <https://geerthofstede.com/culture-geert-hofstede-ger-t-jan-hofstede/6d-model-of-national-culture/> Letöltés: 2022. 11. 03.

A hatalmi távolsági index dimenziója azzal a ténnyel foglalkozik, hogy a társadalomban nem mindenki egyenlő, így azt határozzák meg, hogy egy országon belül az intézmények és szervezetek kevésbé erős tagjai, mint például család, milyen mértékben várják el és fogadják el, hogy a hatalom egyenlőtlenül oszlik meg. Minél alacsonyabb egy országnak a hatalmi távolsági indexe annál kisebb az egyenlőtlenség, míg a nagyobb hatalmi távolság jelentősebb egyenlőtlenséget jellemez. A 6. ábrán összehasonlított négy ország közül Hollandia hatalmi távolsági indexe a legalacsonyabb, 38 ponttal. Így nem meglepő, hogy a hatalom decentralizált, így a vezetők inkább a munkavállalók tapasztalatára támaszkodnak. A további három ország magasabb, köztük Japánban vannak a legnagyobb egyenlőtlenségek, aki 54 pontot kapott ebben a dimenzióban. Ezáltal Japán, Hollandiával szemben, már a hierarchikus társadalom határán áll.⁴⁹

Egy társadalom férfiaságát vagy maszkulinitását a nemek szerepéhez társított magatartásra alapozzák. Fontos észben tartani, hogy ez a dimenzió nem az egyénekről szól, hanem az elvárt érzelmi nemi szerepről. Hofstede elmondása szerint egy férfias társadalomban az elfogadott, hogy „*a férfiaknak a Marsról, a nőknek a Vénuszról kell származniuk*”. A dimenzió alacsonyabb pontszáma azt jelenti, hogy a társadalom inkább nőies, amely azt jelenti, hogy a másokkal való törődést és az életminőséget tartják fontosnak. Valamint a nemek érzelmileg közelebb állnak egymáshoz, az esélytelenek iránt nagyobb szimpátiát mutatnak és a versengést nem támogatják. Ezzel szemben a férfias társadalmat a versengés, a teljesítmény és a siker vezérli, valamint sokkal nyíltabban nem alapúaknak bizonyulnak. Ebből kifolyólag Hollandia 14 pontot kapott, így egy feminin társadalomról van szó. Ebből is kiderül, hogy a holland társadalom ügyel arra, hogy mindenkit bevonjanak, és figyelnek arra, hogy az élet és a munka egyensúlya megmaradjon, amely részben a család centrikusságukra utal. Az emberek értékelik az egyenlőséget, a szolidaritást, illetve a minőséget a munkájukban. Ebből a dimenzióból is az jön le, hogy szeretnek leülni tárgyalni, addig amíg valami féle kompromisszumra nem jutnak. Hollandiával ellentétben a felsorolt másik három ország túlnyomóan maszkulin, legfőképp Japán, akit ezen a téren 95 ponttal értékelték. Így az összes megfigyelt ország közül az egyik legférfiasabb országról beszélünk.

A következő dimenzió a bizonytalanságkerülés, amely alatt nem a kockázatkerülést és a szabály követési kényszert kell érteni, hanem az ismeretlennel szembeni szorongáshoz és a bizalmatlansághoz, valamint a fix szokásokhoz való tartás. A pontszámban tükrözik, hogy egy

⁴⁹ u.o.

társadalom tagjai mennyire érzik fenyegetőnek az ismeretlen helyzeteket, és milyen mértékben alakítottak ki különböző szokásokat és intézményeket, amelyekkel megpróbálják ezeket elkerülni. A magas bizonytalanságkerüléssel jellemezhető országok merevek. Ebben a dimenzióban Hollandia 53 pontot kapott, amely azt jelenti, hogy a bizonytalanságnak enyhe elkerülése mutatkozik, tehát enyhe igény van szabályokra, fontos a pontosság, hogy mindenki keményen dolgozzon és az egyéni motiváció. Ezzel szemben az Egyesült Államok, amely 46 pontot kapott a skálán, sokkal nyitottabb az új ötletekre, az innovatív termékekre, illetve új vagy eltérő dolgok kipróbálásra való hajlandóság elfogadottabb, valamint érzelmileg kevésbé kifejezőek.⁵⁰

Amikor az országok hosszútávú orientációjáról van szó, akkor a változásra kell gondolni, hogy rövid vagy hosszú távra gondolnak előre. Minden társadalomnak valamiféle kapcsolatot fenn kell tartania a múltjával, eközben meg kell küzdenie a jelennel és a jövő kihívásaival is egyaránt. Ezeknek az aspektusoknak a feldolgozását minden ország másképp helyezi előtérbe. Az alacsonyabb pontszámú országoknak normatív társadalmuk van, amely azt jelenti, hogy inkább a régi hagyományokat és normákat részesítik előnyben. A skála másik oldalán a pragmatikusabb megközelítésű társadalmak vannak, akik a jövőre szeretnének felkészülni, így ösztönzik a takarékossgot és a modern oktatásra való motiváltságot. Mivel Hollandia ebben a dimenzióban 67 ponttal értékelték, így az utóbbi kategóriához tartozik. A hagyományoknak a korral kell tudni haladnia, magas a befektetési és a megtakarítási hajlandóság, valamint fontos a modern oktatás is. A vizsgált országok közül az Egyesült Államok voltak az egyetlen ország, aki a skála másik oldalára esett. Az amerikaiak hajlamosak az új információkat elemezni és ellenőrizni, hogy igazak-e. Társadalmukban erősen kihat, hogy erőteljes elképzeléseik vannak arról, hogy mi a jó és mi a rossz.⁵¹

Végül az utolsó dimenzió a kényeztetés, amely az élet jó dolgairól szól. A skála két oldalán az engedékeny, szabad kultúra áll, amelyben úgy gondolják az emberek, hogy szabadnak lenni jó és azt csinálhatnak, amit az ösztöneik kívánnak és az életnek van értelme. Valamint a visszafogott kultúra, ahol az az érzés uralkodik, hogy az élet nehéz és tele van kötelességekkel. Ezek az érzések egy társadalom szocializációjából, már kisgyermekkorban jönnek elő. Úgy határozzák meg, hogy melyik társadalom hova tartozik, hogy megfigyelik az ember neveltetését, hogy milyen mértékben kontrolálják a vágyaikat és impulzusaikat. Azok a társadalmak, ahol ezt az önkontrollt gyengének viszonyították, ott magasabb pontszámot kaptak, amelyet az

⁵⁰ u.o.

⁵¹ u.o.

engedékeny kategóriába sorolnak. Ezzel ellentétben, ahol erős ez a fajta kontroll, azokat visszafogott kultúráknak írja le a modell. Hollandia ebből a szempontból az engedékeny kultúrákhoz tartozik, hiszen az Egyesült Államokkal együtt 68 pontot kapott. Ebben a kategóriában az emberek hajlamosak optimisták lenni, hajlandóak megvalósítani az impulzusaikat és vágyaikat, az élet élvezetét és a szórakozást tartják fontosabbnak. Továbbá nagy jelentőséget tulajdonítanak még a szabadidejük felé. Ezzel szemben Magyarország egy alacsony pontszámot kapott, pontosabban 31 pontot, amely azt jelenti, hogy a magyar társadalom inkább cinikus és pesszimista. A szabadidőre nem fektetnek olyan nagy hangsúlyt, valamint a túl engedékeny kényeztetés helytelen.⁵²

Így, ha mind a hat dimenziót összegezzük, akkor megállapíthatjuk azt, hogy egyik társadalom sem ugyanolyan, mint egy másik, vagy legalábbis a 6. ábrán összehasonlított négy országról azt meg tudjuk állapítani, hogy mind különbözik egymástól. Még hogyha egyik dimenzióban meg is egyeznek, lehet, hogy egy másikban teljesen különböznek és ez teszi érdekessé és sajátossá az összes kultúrát. Ebből a modellből meg tudhatjuk, hogy a holland társadalom individualista, hatalom szempontjából decentralizált, feminista, kerülik a bizonytalanságot, pragmatikus beállítottságú és engedékeny kultúrájú. Nem meglepő, hogy így épült fel a társadalom, ha megnézzük a múltbeli eseményeket. A holland társadalmat, valamint a politikai életet is a hatvanas években az oszloposodott társadalom jellemezte. Ennek a társadalmi rendszernek a jellemzője, hogy a különböző történelmi hagyományú csoportok határozottan elkülönültek egymástól. A különböző csoportok csak a politikai pártokon és csoportok vezetőikén keresztül érintkeztek, azon kívül a mindennapi életben teljesen el voltak különülve. Ezt a rendszert a tömegkultúra megjelenésével felváltotta a pillérszerkezet. Ebben a rendszerben létrehoztak különböző érdek-képviselői csoportokat, amelyeket akciócsoportoknak neveztek és teljesen átrendezték a politikai életet. Ekkor már nem a politikai elit alakította a politikai életet, hanem bármely párt tagja lehetett a kormánynak és az ellenzéknek is. Ez a rendszer nagyobb rugalmasságot biztosított és a nemzeti érdekek védelme kezdett a központban lenni. De ez a rendszer is, ahogy az előző szövegben. A nemzetközi politikai élet is ráhatással volt erre a szövegre, ebben az időben kezdtek napirendre kerülni többek közt az emberi jogok, békemozgalmak, valamint a dekolonizáció. A közvélemény azonban a nyolcvanas évekre elvesztette érdeklődését a politikában és csak olyan politikai kérdések iránt érdeklődtek, amelyek közvetlenül őket érintette. 2002-ben nagy fordulat következett be, amikor is elindult egy populista mozgalom, amely teljesen fejére állította az addigi holland

⁵² u.o.

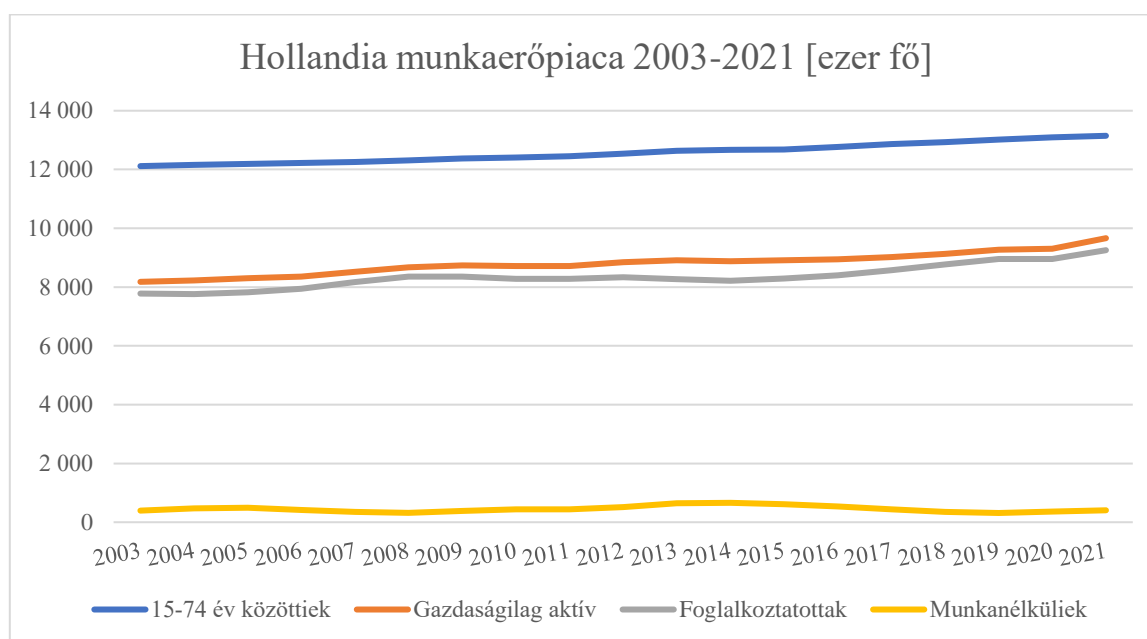
érdekeket. A multikulturalizmus, a konszenzus, a tolerancia alapján működő gazdaság és társadalom, a holland nemzetközi szerepvállalás támadása széles támogatottságra talált. De ezen mozgalom ellenére a holland társadalom még mindig más országokhoz képest szabad és liberális országnak tartják számon.⁵³

⁵³ Kiss J. László: *A huszonötök Európai.*, Osiris Kiadó, Budapest, 2005., p. 28-29.

3. A HOLLAND MUNKAERŐPIAC

3.1 Foglalkoztatási helyzet

A munkaerőpiacnak először a hosszútávú tendenciáit szeretném bemutatni. Hollandiáról mindig is azt lehetett hallani, hogy magas a foglalkoztatási rátája és alacsony a munkanélküliségi rátája, de vajon ez milyen mértékben igaz? 2003 óta a munkaképes korúak, azaz a 15 és 75 év közötti népesség növekedett. Ezzel párhuzamosan a munkaerőpiac résztvevői, valamint a foglalkoztatottság is növekedett. 2003-ban a munkaképes korúak összesen körülbelül 12.116.000 fő volt, ez 2021-re 13.147.000 főre növekedett. Ez a növekedés részben a népesség természetes növekedéséből, részben a bevándorlókból tevődött össze. A munkaerőpiaci résztvevők száma 2003-ban 8.178.000 fő körül volt, amely 2021-re 9.663.000 főre növekedett, közülük 2003-ban 7.783.000, 2021-ben pedig 9.255.000 főt foglalkoztattak. Ezeknek az adatoknak a mozgását az évek során az alábbi 7. ábrán lehet látni.⁵⁴



7. ábra: Hollandia munkaerőpiaca 2003-2021 [ezer fő]

Forrás: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/82309ENG/line?ts=1669478880020>

Az évek során a munkanélküliek száma nem haladta meg a 2014-ben elért legmagasabb adatot, a 660.000 főt, amikor is a munkanélküliségi ráta elérte a 7,4 százalékot. A munkanélküliségi ráta aránylag alacsony volt az évek során, és az előbb említett adatokat nem haladta meg. A legalacsonyabb munkanélküliséget 2019-ben tapasztalták, amikor is 314.000 fő volt munka nélkül, de elérhető volt a piacon. Ekkor a munkanélküliségi ráta 3,4 százalék volt.

⁵⁴ Centraal Bureau voor de Statistiek: Labour participation; key figures; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/82309ENG/table> Letöltés: 2022. 11. 26.

Így meg lehet állapítani, hogy Hollandiában az utóbbi két évtizedben a munkanélküliek aránya 3,4 és 7,4 százalék között mozgott.⁵⁵

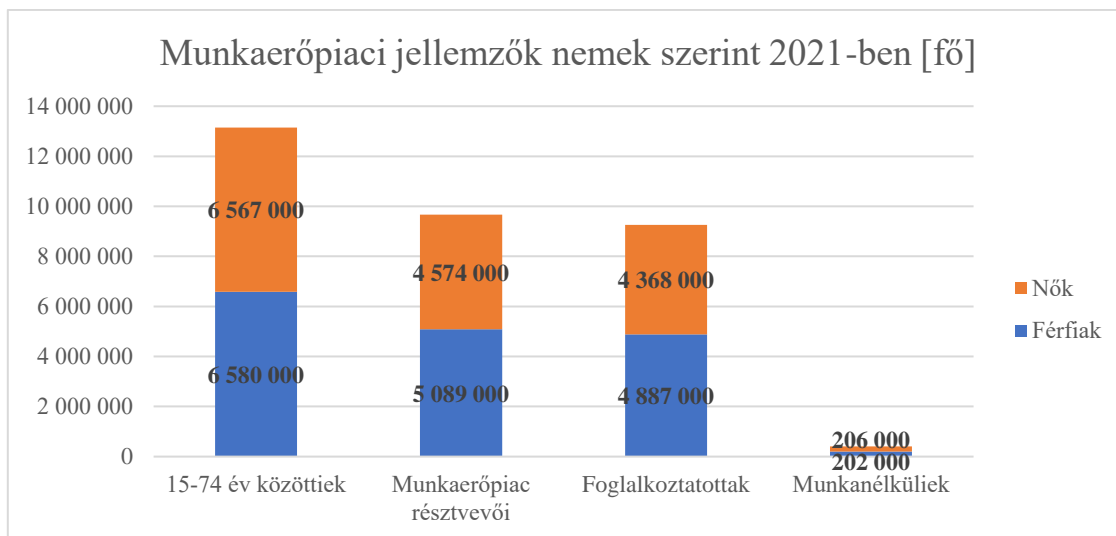
A 2020-as munkaerőpiacra nagy hatással volt a koronavírus-járvány és a kormány által bevezetett korlátozások, mely az emberek közötti érintkezést korlátozta. A holland kormány különböző támogatási intézkedésekkel próbálta megakadályozni többek között, hogy az emberek ne veszítsék el munkahelyüket, így egy támogatási és gazdaság élénkítő csomagot hoztak létre, mellyel a munkáltaltókat és az önfoglalkoztatókat próbálták támogatni. Ezeknek a támogatásoknak a hatása sikeresnek bizonyult, hiszen a holland gazdaság gyorsan kilábalta a járvány okozta válságból. A 2021-es évben még mindig voltak érintkezési korlátozó intézkedések, de ennek ellenére a gazdaság mégis 4,8 százalékkal nőtt.⁵⁶

Hollandia lakossága 2021-ben, mint az már az előbbieken is meg lett említve, 17.590.672 fő volt, amelyből a munkaerő és a nem foglalkoztatottak száma összesen 13.047.000 fő volt. Ebbe a kategóriába minden olyan személyt belefoglal a CBS, akik 15. életévüket betöltötték és 74 évnél nem idősebbek. Tehát nem számít, hogy a munkaerőpiac részét képezik vagy sem, hiszen olyanok is beleszámítanak, akik a munkaerőpiacban nem vesznek részt, mint munkaerő. Ennek következtében a bruttó aktivitási ráta 73,5 százalék volt. Tehát a 15 és 74 év közötti emberek 73,5 százaléka vett részt valamilyen formában a munkaerőpiacon a 2021-es évben. Ezeket az adatok a lentebbi, 8. ábra ábrázolja, amelyen össze lehet hasonlítani az értékeiket. A munkaerőpiac résztvevői közé tartoznak a foglalkoztatottak, akik fizetett munkát végeznek a ledolgozott munkaórájuktól függetlenül, illetve beletartoznak a munkanélküliek is. Munkanélkülinek azok a emberek számítanak, akiknek nincs fizetett állásuk és aktívan keresnek munkát. Így azok a személyek ebbe a kategóriába nem tartoznak bele, akik az előbbieken megadott korcsoportba tartoznak, de nem álláskeresők vagy nem állnak közvetlenül rendelkezésre. Tehát azok az emberek, akiknek nincs fizetett munkájuk, a közelmúltban nem kerestek aktívan munkát, vagy nem állnak közvetlenül rendelkezésre nem számítanak bele a munkaerőpiac résztvevői közé, 2021-ben körülbelül 3.483.000-en voltak. Hogyha ezt a számot nemekre bontjuk szét, akkor arra lehetünk figyelmesek, hogy több nő

⁵⁵ u.o.

⁵⁶ European Commission: Labour market information: Netherlands; Forrás: https://ec.europa.eu/eures/public/living-and-working/labour-market-information/labour-market-information-netherlands_en Letöltés: 2022. 11. 08.

található ebben a kategóriában, mint férfi. Számszerűsítve 1.992.000 nőről és 1.491.000 férfiról van szó.⁵⁷



8. ábra: Munkaerőpiaci jellemzők nemek szerint 2021-ben [fő]
 Forrás: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/82309ENG/table>

Ha az ábra alapján vizsgáljuk a munkaerőt és a nem foglalkoztatottak számát összesen nemek szerint, akkor észre vehetjük, hogy majdnem ugyanannyi nő van ebben a korcsoportban, mint férfi. Ez azt jelenti, hogy összesen 6.567.000 nő és 6.580.000 férfi volt 15 és 74 év között 2021-ben. A CBS által közölt első adat óta, amely 2003-as volt, ez a felállás nem változott, körülbelül ugyanannyi nő, mint férfi volt jelen. Ami változott az a népességnek a megadott korosztályban való száma volt, amely azóta folyamatosan nőtt.⁵⁸

A gazdaságilag aktív résztvevők száma a legfrissebb adatok szerint 9.663.000 fő volt, amelynek több, mint fele férfi volt, ahogyan azt a 8. ábrán is lehet látni. Ha visszamegyünk pár évet az adatok között, akkor a munkaerőhöz és a nem foglalkoztatottak számához hasonlóan, ez a szám is minden évben növekedett, bár 2014-ben volt egy kisebb visszaesés. A munkaerőpiac résztvevői között összesen 5.089.000 férfi és 4.574.000 nő volt jelen. Közülük 408.000 ember volt munkanélküliként nyilvántartva. 2021-ben több nő volt munkanélküli, mint férfi, azaz 206.000 nő és 202.000 férfi nem rendelkezett állással. Összesen 9.255.000-en voltak foglalkoztatottak valamilyen formában, amelyből 4.368.000 nő és 4.887.000 férfi volt. Ebből következtetve a 2021-es munkanélküliségi ráta 4,2 százalék volt, amely az előző három évhez képest magasabb.⁵⁹ Azonban mind történelmi, mind európai szemszögből nézve ez a szám

⁵⁷ Centraal Bureau voor de Statistiek: Labour participation; key figures; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/82309ENG/table> Letöltés: 2022. 11. 06.

⁵⁸ u.o.

⁵⁹ u.o.

alacsony. A Centraal Economisch Planbureau, azaz a Holland Gazdaságpolitikai Elemző Iroda (továbbiakban CPB) elmondása szerint a munkanélküliségi ráta 2022-ben várhatóan 4 százalékra fog csökkenni. Ez azt jelenti, hogy a munkaerőpiaci potenciál meg fog nőni. Az Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringe, vagyis a Munkavállalói Biztosítási Ügynökség (továbbiakban UWV) szerint 2021 végére közel 192.000-re csökkent a munkanélküliségi segélyben részesülők száma, és ez a szám meglátásuk szerint 2022-ben tovább fog csökkenni 178.000-re. De ezek a spekulációk a szokásosnál sokkal bizonytalanabbak az orosz-ukrán háború kiszámíthatatlan hatásai miatt.⁶⁰

Ha ezeket a számokat nemzetközi téren hasonlítjuk össze, akkor a CIA ország összehasonlító listája szerint Hollandia a 2020-as becslést adataik szerint a világon az 53. helyen állt a munkaerőpiaci résztvevői számával. Ha csak az Európai Unió országok vesszük figyelembe, akkor az 5. legnagyobb munkaerőpiaci résztvevővel rendelkezett.⁶¹ A munkanélküliségi rátának a rangsorolt listáján Hollandia a világon a 47. legalacsonyabb aránnyal rendelkezik a CIA 2019-es becslést adatai szerint. Amennyiben csak az Európai Unió országokat vesszük figyelembe, akkor az 5. legalacsonyabb munkanélküliségi rátával rendelkezik az ország.⁶²

Ha a foglalkoztatottakat munkaerő besorolásuk szerint vizsgáljuk, akkor azt vehetjük észre, hogy az emberek nagy része alkalmazottként dolgozott, mely 2021-es adatok szerint 7.810.000 személyt jelentett, és a maradék 1.445.000 fő magánvállalkozóként volt regisztrálva. Azokat az embereket tartják magánvállalkozóként számon, akik saját felelősségre és kockázatra dolgoznak, legyen az saját vállalkozásuk, tulajdonos-ügyintéző, egy családtag vállalkozása vagy más önálló vállalkozóként vannak bejelentve. Amennyiben egy személynek több, mint egy állása van, akkor azt a munkahelyet számítják bele, ahol több órát dolgozik.⁶³

Ha az embereket nem szakmai státuszuk alapján soroljuk be, tehát, hogy alkalmazottak vagy magánvállalkozók, hanem a munkaidejüket vesszük figyelembe, akkor egy nagyon érdekes tényre lehetünk figyelemmel. 2021-ben a 9.255.000 főből 4.799.000 személyt foglalkoztattak teljesállásban, valamint körülbelül 4.456.000 embert alkalmaztak rész munkaidőben. Rész munkaidőben dolgozónak az a személy számít, aki egy átlagos munkahéten 35 óránál

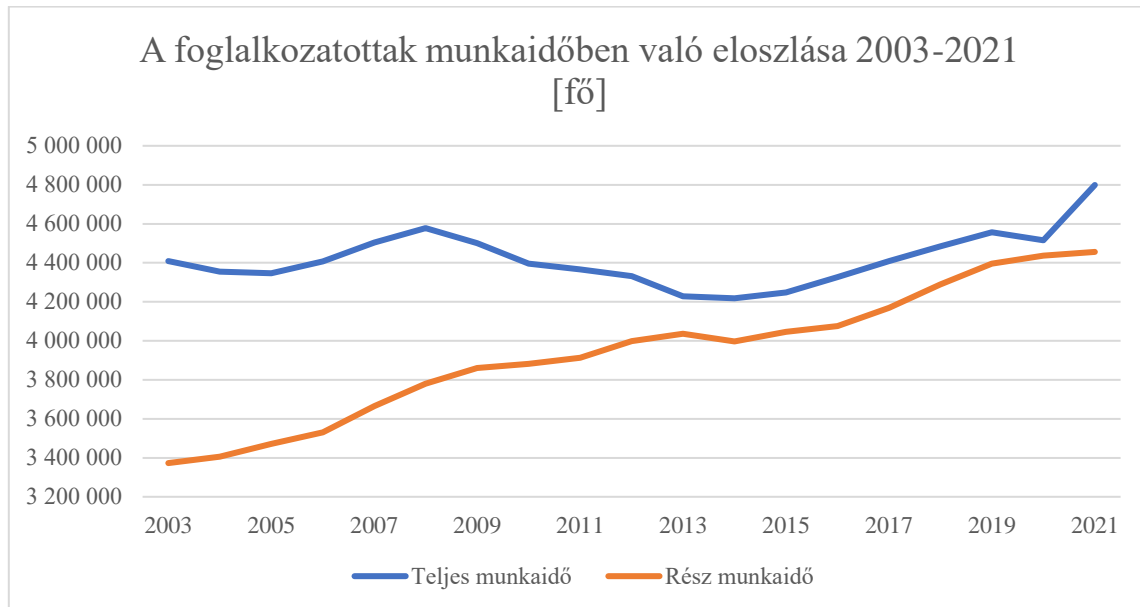
⁶⁰ European Commission: Labour market information; Netherlands; Forrás: https://ec.europa.eu/eures/public/living-and-working/labour-market-information/labour-market-information-netherlands_en Letöltés: 2022. 11. 08.

⁶¹ Central Intelligence Agency: The World Factbook: Labour force; Forrás: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2021/field/labor-force/country-comparison> Letöltve: 2022. 11. 07.

⁶² Central Intelligence Agency: The World Factbook: Unemployment rate; Forrás: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2021/field/unemployment-rate/country-comparison> Letöltés: 2022. 11. 07.

⁶³ u.o.

kevesebbet dolgozik. Abban az esetben, ha ennél az értéknél többet dolgozik, akkor teljes munkaidőben foglalkoztatottnak számít. Ebbe a munkaidőbe nem veszik figyelembe a túlórákat és a fizetés nélküli órákat. Ha a rész munkaidőben dolgozók számát elosztjuk a foglalkoztatottak számával, akkor megkapjuk, hogy 2021-ben a dolgozók 48,3 százaléka dolgozott kevesebbet, mint 35 órát egy átlagos héten.⁶⁴



9. ábra: A foglalkoztatottak munkaidőben való eloszlása 2003-2021 [fő]
 Forrás: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/82309ENG/table>

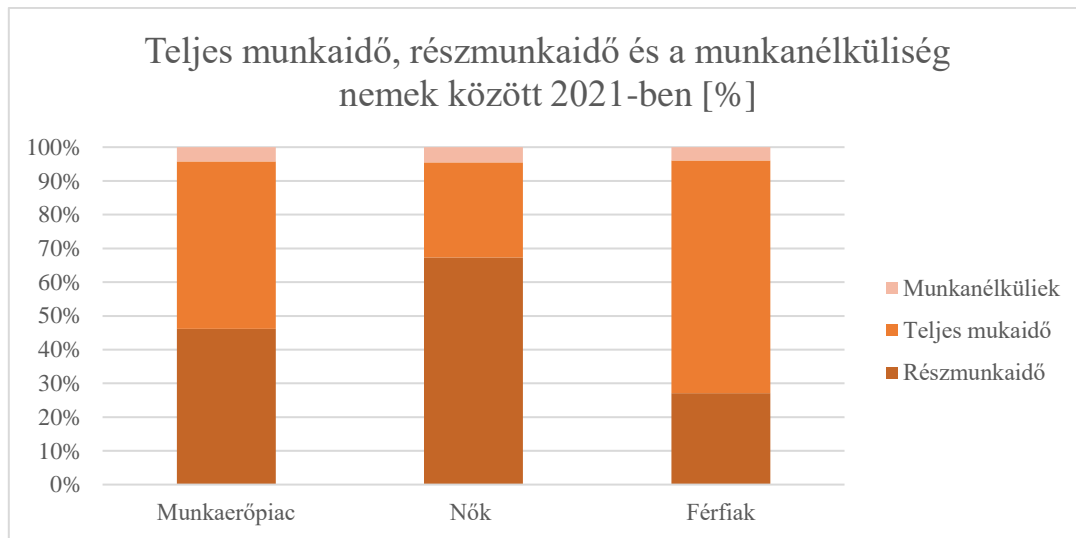
Ahogy az a 9. ábrán is lehet látni, a rész munkaidős dolgozók száma, az utóbbi években főleg, nagy mértékben megnőtt, majdnem eléri a teljes munkaidőben dolgozók számát. 2020-ban különösképpen megnőtt a számuk. Így nem meglepő, hogy a Világbank adatai szerint Hollandia a világon a 2. legmagasabb rész munkaidőben alkalmazottak számával rendelkezik. Sőt, ha csak az Európai Unió országait vesszük figyelembe, akkor ebben a régióban ez a szám a legmagasabb.⁶⁵

A teljes- és rész munkaidőben dolgozók összehasonlításánál még fontos szempont megvizsgálni a nemek szerinti elosztást. Mivel a munkaerőpiacon, lásd 8. ábra, a nemek aránya majdnem megegyeznek kíváncsi voltam, hogy a munkaidőben hogyan oszlanak el, főleg egy olyan országban, ahol ilyen magas arányban dolgoznak rész munkaidőben az emberek. Ezt az összehasonlítást a következő, 10. ábrán lehet megfigyelni, ahol a munkaerőpiac feloszlását a

⁶⁴ Centraal Bureau voor de Statistiek: Labour participation; key figures; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/82309ENG/table> Letöltés: 2022. 11. 07.

⁶⁵ The World Bank: Part time employment, total (% of total employment) – Netherlands; Forrás: [https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.PART.ZS?end=2021&locations=NL&most recent value desc=true&start=1983&view=chart](https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.PART.ZS?end=2021&locations=NL&most%20recent%20value%20desc=true&start=1983&view=chart) Letöltés: 2022. 11. 07.

nőkre és a férfiakra külön-külön lehet látni. Ennek segítségével láthatjuk, hogy melyik nemnél gyakoribb a teljes, valamint a rész munkaidős állások száma.



10. ábra: Teljes munkaidő, részmunkaidő és a munkanélküliség nemek között 2021-ben [%]
 Forrás: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/82309ENG/table>

Ahogy azt a diagrammon is lehet látni, hogy a nők sokkal gyakrabban vállalnak állást rész munkaidőben, mint a férfiak. Ez az eltérés azzal magyarázható, hogy általában a nők maradnak otthon gyermekükkel, míg a férfiak gyermek vállalás után ugyanúgy megtartják teljesállásukat. A nők ezzel ellentétben, ha visszatérnek a munka világába, akkor inkább részmunkaidő vállalása mellett döntenek, így több idejük jut arra, hogy foglalkozzanak gyermekükkel. Továbbá azt is megfigyelhetjük, hogy a munkanélküliség eloszlik a két nem között, így inkább a munkaidőkben láthatunk különbséget.

A foglalkoztatott munkaerő gazdasági tevékenységekre bontva megfigyelhető, hogy a legtöbb munkahelyet kínáló ágazat az egészségügyi és szociális ellátási szektor volt, ahol 2021-ben összesen 1.568.000 ember dolgozott. A dolgozók túlnyomó többsége női alkalmazottak voltak, pontosabban 1.281.000 nő és csak 287.000 férfi dolgozott ezen a téren. A második legnagyobb foglalkoztatással bíró ágazat a nagy- és kiskereskedelem volt. Ezen a téren összesen 1.446.000 embernek volt munkahelye, amelyből 651.000 nő és 795.000 férfi volt. A harmadik kategória az úgynevezett egyéb speciális üzleti szolgáltatások kategóriája volt, amelybe a tanácsadást, kutatást, valamint szakosodott szakmai, tudományos és műszaki tevékenységeket végző személyeket sorolják bele. Ezek a tevékenységek magas szintű képzettséget igénylő állások, amelyhez speciális ismereteket és készségeket bocsátanak a felhasználók rendelkezésére. Ebben a kategóriában összesen 802.000 személy dolgozott, amelyből 323.000

nő és 479.000 férfi volt.⁶⁶ Továbbá a 2021-es évben növekedett a munkaerő-kölcsönzés is. Ez a jelenség, akkor jön létre, amikor egy válság után egy ország gazdasága ismét fellendül. A munkáltatók ilyen esetben először kiszervezik a munkát a kölcsönzött munkavállalóknak, majd a későbbiekben maguk foglalkoztatják az embereket ideiglenes vagy állandó szerződésekkel.⁶⁷

A 2021-es évben a munkaerőpiacra a feszesség volt jellemző, mivel a rendelkezésre álló üres álláshelyeknek a száma meghaladta az azonnal foglalkoztatható munkanélküliek számát. A CBS oldalán a munkaerőhiány adatai esetében csak negyedéves időszakokra bontva érhetőek el az információk, amelynek az a magyarázata, hogy az adatokat szezonálisan kiigazítva kezelik. A szezonális kiigazítás azt jelenti, hogy a negyedéves adatokat kiigazítják az általában az adott évszakban jelentkező éves eltérések mintájára. Az előző évekhez képest 2021 minden negyedévében az üres állások száma magasabb volt, azonban a feszes munkaerőpiac jelenség a legjobban az adott év negyedik negyedévében jött elő, amikor is összesen 391.800 üres állás volt, amely az eddigi idők legmagasabb hiányát mutatta. Az adott időszakban a legtöbb üresedés a magánvállalkozásoknál jelentkezett, összesen 362.900 állásról volt szó. Az állami vállalatoknál ez a szám sokkal alacsonyabb, 28.900 állás volt, amely alá például az államháztartásban, önkormányzatoknál, vízügyi hivatalnál, közoktatásban, rendőrségnél, egyetemi kórházaknál és a rendszeres speciális oktatásban lévő állásokat kell érteni. Ha az üres állásokat a gazdasági tevékenységek oldaláról vizsgáljuk, akkor a legnagyobb hiány a kereskedelmi szolgáltatásokban jelent meg. Ebbe a kategóriába a nagy- és kiskereskedelmi, szállítási és raktározási, szálláshelyszolgáltatás és vendéglátási, információ és kommunikáció, pénzügyi intézmények, ingatlanok bérbeadása, adás-vétele és eladása, tanácsadási, kutatás és egyéb speciális üzleti szolgáltatások, tárgyi eszközök bérbeadása és lízingje, valamint egyéb vállalkozástámogató szolgáltatások ágazatai tartoznak. A legkisebb hiány a pénzügyi intézményeknél vehető észre.⁶⁸ Az Európai Bizottság hivatalos oldala szerint ugyanebben a negyedévben a 10 foglalkozáscsoport, amelyben a legtöbb betöltetlen álláshelyek volt, azok a következők voltak: ipari gép- és berendezés-technikusok, általános/hazai tehergépkocsivezetők, polcrendezők és pénztári asszisztensek, gyártási munkások, raktári és szállítási munkások, vendéglátóipari dolgozók, ügyfélszolgálati dolgozók, gyártástervezők, kereskedelmi irodai

⁶⁶ Centraal Bureau voor de Statistiek: Employed labour force; economic activity; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/85272ENG/table?searchKeywords=population%20distribution> Letöltés: 2022. 11. 10.

⁶⁷ European Commission: Labour market information: Netherlands; Forrás: https://ec.europa.eu/eures/public/living-and-working/labour-market-information/labour-market-information-netherlands_en Letöltés: 2022. 11. 10.

⁶⁸ Centraal Bureau voor de Statistiek: Vacancies; seasonally adjusted; Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/figures/detail/80474eng> Letöltés: 2022. 11. 14.

dolgozók, gáz- és vízvezeték-szerelők. Tehát az állások többsége, ahol hiány lépett fel a műszaki, üzleti és adminisztratív, valamint közlekedési és logisztikai foglalkoztatási körökben volt található.⁶⁹

Az előbbiekből következően jön a kérdés, hogy vajon hol vannak az elérhető munkavállalók? Azt már tudjuk, hogy vannak munkanélküliek a piacon, akik aktívan keresnek munkát és közvetlenül rendelkezésre is állnak, de akkor mi okozhatja mégis ezt a feszült helyzetet? Az eddigiekben túlnyomóan a CBS adatbázisának az adatait használtam fel, de ebben az esetben most az UWV rendszerében regisztrált álláskereső személyeket, az úgynevezett „geregistreerd werkzoekenden UWV”, vagy röviden a GWU-s személyeket adatait fogom felhasználni a kérdés megválaszolásához. 2021-ben ezt a csoportot 745.500 álláskereső alkotta. Ezek között az emberek között, azoknak van a legjobb esélyük a munkatalálásban, akik munkanélküli-ellátásban részesülnek, hiszen ők gyakran még friss munkatapasztalattal rendelkeznek és azonnal munkába állíthatóak. 2021. december végén 191.800 fő részesült munkanélküli-ellátásban, amelynek több, mint 40 százalékuk foglalkoztatott volt, így ők kiegészítő munkanélküli-ellátásban részesültek. Továbbá a magasabb ellátásban részesülők több, mint egyötöde üzleti vagy adminisztratív munkakörre vannak regisztrálva. Ezekre az foglalkoztatásikörökre csak korlátozott mennyiségű állás áll rendelkezésre. Ezzel ellentétben egy magasabb képzettséget igénylő munkát kereső személy számára sokkal nagyobb lehetősége nyílik és több esélye van arra, hogy gyorsabban újra munkába álljon. A pénzügyi és gazdasági térben mozgó embereknek, akik magas képzettséggel rendelkeznek, vannak a legnagyobb esélyük új állás találására. De ezekben az ágazatokban is a későbbiek során nagy eséllyel nehezebb lesz majd munkát találni az automatizálások miatt.⁷⁰

Azok, akik munkanélküliségi segélyben részesültek 2021-ben, nagy részük műszaki foglalkoztatásra vannak regisztrálva és főként alacsonyabb képzettséggel rendelkeznek. Többek között építőipari munkások vagy termelési alkalmazottakról van szó. Az előbbiekkal ellentétben, akiknek műszaki végzettségük van, azoknak sokkal könnyebb munkát találniuk. Sokkal jobb a munkakeresési kilátásuk bármilyen műszaki végzettségű szakmájuk is van, mint annak, aki adminisztratív munkát keres. Sajnálatos módon viszont ebben az ágazatban a jövőre

⁶⁹ European Commission: Labour market information: Netherlands; Forrás: https://ec.europa.eu/eures/public/living-and-working/labour-market-information/labour-market-information-netherlands_en Letöltés: 2022. 11. 14.

⁷⁰ u.o.

nézve egyre nehezebb lesz a munkáltatóknak munkavállalót találni, hiszen már most is alig találnak kellően képzett szakembert az üres álláshelyekre.⁷¹

Tehát a munkaerőpiaci feszültséget az okozza, hogy sok álláshoz magasabb képzettséget igénylő személyzet szükséges, de ez a jelenlegi piacon nem elérhető. A legtöbb embernek viszont nincsen a hiányos területeken tapasztalatuk vagy képzettségük, így a jelenlegi problémát rövid távon nehezen lehet megoldani. Ez a jövő szempontjából olyan problémát jelenthet, hogy nem lesz elég műszaki végzettséggel rendelkező személy a piacon, akik az üresedő állásokat betöltsék. Ezzel ellenében sok olyan munkakereső lesz, akik adminisztratív téren szeretnének elhelyezkedni, ahol csak korlátozott számú állások elérhetőek.

Vajon ki alkalmas a munkanélküliségi-ellátásra és miért szeretik őket jobban a munkavállalók? Hogy valaki munkanélküliségi-ellátásban részesüljön különféle feltételeknek kell megfelelnie. Abban az esetben, ha valaki kilép a cégtől, akkor nagy valószínűséggel nem fog megfelelni a feltételeknek. Ez alól többek között a betegség vagy a megfélemlítés kivételként szolgálhat. Ennek következtében azok részesülhetnek benne, akiket nem önhibából bocsátott el a cég, hanem például a cég gazdasági helyzete következtében nem tudja már biztosítani a munkavállaló állását vagy a munkavállalónak a szerződése végetért.⁷² Annak érdekében, hogy valaki ebben az ellátásban részesülhessen még egyéb más feltételeknek is meg kell felelnie. Először is az állását elvesztése előtti 36 hétből legalább 26 hetet dolgozott Hollandiában, valamint rendelkezésre kell állnia munkára, 65 évnél fiatalabb és munkaképes személynek kell bizonyosulnia. Az ellátás időtartama a korábbi munkaviszonnyal áll kapcsolatban. Minden munkaviszonyban letöltött év után egy hónap munkanélküliségi-ellátás jár. Három hónap a minimális időtartam, illetve harmincnégy hónap a maximális jogosultság. A munkanélküliségi-járadéknak pedig a munkanélküliséggé válást megelőző évben szerzett fizetést veszik alapul, amelyből egy napi bért számítanak. Ennek a napibérnek a 21,75-tel megszorított összegét fogja a személy megkapni, mint munkanélküliségi-ellátás. De az első két hónapban a kiszámított havi segélynek csak a 75 százalékát kapják meg, majd ezt követően a 70 százalékát. 2021-ben a maximális napibér 225,57⁷³ euró volt. Ezt 2022-ben 232,90 euróra emelték.⁷⁴ Ebből kiindulva, ha valaki részesül a munkanélküliségi-ellátásban az azt jelenti, hogy

⁷¹ u.o.

⁷² Labour Rights: Munkavállalói jogok Hollandiában; Forrás:

<https://labourrights.vrijebond.org/2021/11/08/munkavallaloi-jogok-hollandiaban/> Letöltés: 2022. 11. 28.

⁷³ Erkend Financieel Adviseur: Nieuwe sociale cijfers per 1-7-2021; Forrás:

<https://www.seh.nl/kennisbank/2021/openbaar/nieuwe-sociale-cijfers-per-1-7-2021> Letöltés: 2022. 11. 16.

⁷⁴ Unemployment benefit in the Netherlands (WW-uitkering); Forrás: <https://www.iamexpat.nl/expat-info/allowances-benefits-netherlands/unemployment-benefit> Letöltés: 2022. 11. 16.

maximum 3 éve és 2 hónapja vesztette el valamilyen oknál fogva az állását. Így a munkatapasztalata még aránylag friss és kevesebb időt és energiát kell a munkáltatónak a betanításába fektetnie. Miután valaki elvesztette az állását az állam arra próbálja motiválni őt, hogy minél előbb szerezzen új munkahelyet és tegyen meg azért mindent, hogy ez minél előbb valóra is váljon. Az embereknek kötelességük bizonyítani azt, hogy ők aktívan keresnek állást, valamint havi szinten ki kell tölteniük egy úgynevezett jövedelemkimutatást és kapcsolatban kell állniuk a szervezettel, hogy hogyan állnak a munkatalálás folyamatával.⁷⁵

3.1.1 Nyugdíj

A munkaerőpiacot még a nyugdíj is befolyásolja, így fontos arról is tudomást venni, hogy egy személy hány éves korától jogosult a nyugdíjra és mennyi a nyugdíj Hollandiában. Az a személy, aki Hollandiában él vagy dolgozik jogosult az alapnyugdíjra, vagy röviden az AOW-ra, amely a holland „Algemene Ouderdomswet” kifejezésből jön. A korhatár az alapnyugdíj meghatározásához kapcsolódik, hogy mennyi a várható élettartam, és a kormányzat elmondása szerint ez minden évben emelkedni fog. Ezeket az életkorokat már előre 5 évre ismertetik. 2022-ben azok a személyek kapták meg az alapnyugdíjat, akik 1955. augusztus 31-e után és 1956. június 1-e előtt születtek, azaz, ha 2022 folyamán betöltötték a 66 év és 7 hónapot. 2023-ban ez a korhatár 66 év és 10 hónapra fog nőni, majd 2024-ben és az azt követő 3 évben minden olyan személy jogosult az alapnyugdíjra, akik betöltötték a 67. életévüket. 2060-ra ez a korhatár a 71-et fogja elérni. A nyugdíj korhatár emelése mögött az az elsődleges ok, hogy a társadalom egyre jobban idősödik.⁷⁶

De vajon mennyi lehet a nyugdíj? Ez is egy nagyon fontos kérdés, hiszen, ha nem elég a megélhetésük csak a nyugdíjból, akkor más forrásokat is kell keresniük. A megélhetési költség több szemponttól függ, többek között a lakóhelytől, hány ember él a háztartásban és szokásoktól. De ha átlagoljuk, akkor egy négy fős családnak a becsült havi kiadása 4.600 euró körül lehet. Egy személy esetében ez az összeg körülbelül 2.379 euróra tippelik.⁷⁷ A havi kiadások segítségével jobban megérthetjük, hogy netán elég-e az alapnyugdíj az idősek számára vagy más forráshoz is szükségük van. Az AOW-nyugdíj összege függ attól, hogy egyedül vagy más felnőttel él együtt a jogosult személy, valamint hány évet élt vagy dolgozott Hollandiában.

⁷⁵ Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringe: When receiving an unemployment benefit; Forrás: <https://www.uwv.nl/en/individuals/unemployment-benefit/when-receiving> Letöltés: 2022. 11. 16.

⁷⁶ Rijksverheid: Wanneer gaat mijn AOW in?; Forrás: <https://www.rijksverheid.nl/onderwerpen/pensioen/vraag-en-antwoord/wanneer-gaat-mijn-aow-in> Letöltés: 2022. 11. 16.

⁷⁷ Expatica: Cost of living in Netherlands; Forrás: <https://www.expatica.com/cost-of-living/country/netherlands> Letöltés: 2022. 11. 16.

Tehát az alapnyugdíj maximálisan nettó 1.261,52 euró havonta, ha az adott személy egyedül él. Abban az esetben, ha házas vagy egy másik felnőttel él közös háztartásban, akkor ez az összeg nettó 863,88 eurót jelent. Fontos azt is tudni, hogyha az adott személy élt vagy dolgozott másik országban, akkor alacsonyabb alapnyugdíjat fog kapni, minden adandó év után 2 százalékkal csökkentik a megfelelő összeget.⁷⁸ Ha összehasonlítjuk a becsült havi kiadásokat az alapnyugdíjjal, akkor észrevehetjük, hogy sokkal többet kell kiadniuk, mint amennyi jövedelmet kapnak az államtól, így nem meglepő, hogy van olyan idős személy, aki úgy dönt, hogy a nyugdíja mellett még dolgozik. Ha valaki meghozza ezt a döntést, akkor az AOW-nyugdíjának a mértéke nem fog változni. Azt is tudni kell, hogy a korhatár betöltésekor az adott személy automatikusan megkapja, mivel nem lehet halasztani az AOW-t. Az egyetlen dolog, ami változni fog az az, hogy jövedelmük után már nem kell az AOW-nyugdíjárulékot fizetni.⁷⁹ A munkaerőpiacon összesen 216.000 főt jelentett, akik 65 és 69 évesek voltak, valamint 76.000 70 és 74 év közötti személyre vonatkozott 2021-ben. Közülük 207.000, valamint 73.000 főt foglalkoztattak. Mindkét korcsoport esetében több férfi dolgozott, mint nő. Többen inkább részmunkaidőben dolgoztak, mint teljes munkaidőben.⁸⁰ Azt is fontos megemlíteni, hogy ebben az esetben csak az alapnyugdíjat vettem figyelembe. Az alapnyugdíjon kívül még vannak különböző kiegészítő juttatások, valamint magánnyugdíj is.

3.1.2 Munkajogi követelmények

A dolgozóknak a nyugdíj mellett még egyéb más munkavállalói jogaik is vannak. Ezeket a jogokat a polgári törvényekben írják le és szabályozzák. A holland törvény nem állapít meg minimum órabért, amelyet azzal magyaráznak, hogy a heti munkaórák száma eltérő lehet. Ennek következtében egy havi minimálbért állapítanak meg a teljes munkaidőben dolgozók számára. A továbbiakat a kormány csak tájékoztató jellegként írják ki, ezek az összegek a minimumot jelentik, így ez alá nem mehetnek a munkáltatók. A legfrissebb teljes munkaidős órabérminimumot 2022. július 1-jétől érvényes. A 21 vagy annál idősebb személyek bruttó 11,26 Eurót kereshetnek meg óránként minimum, ha 36 órát dolgoznak le egy héten. Abban az esetben, ha a heti óraszámuk 38 óra vagy 40 óra egy héten, akkor a bérminimum óránként 10,67 és 10,14 euró. Továbbá a 15 és 20 év közöttieknek is mind, külön-külön vannak megszabva az órabérminimumok. A legalacsonyabb bruttó órabért a 15 évesek, akik heti 40 órában dolgoznak,

⁷⁸ Sociale Verzekeringsbank: AOW pension in brief; Forrás: <https://www.svb.nl/en/aow-pension/aow-pension-in-brief> Letöltés: 2022. 11. 16.

⁷⁹ Sociale Verzekeringsbank: Working and receiving an AOW pension; Forrás: <https://www.svb.nl/en/aow-pension/aow-pension-age/working-and-receiving-an-aow-pension> Letöltés: 2022. 11. 16.

⁸⁰ Centraal Bureau voor de Statistiek: Labour participation; key figures; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/82309ENG/table> Letöltés: 2022. 11. 16.

nekik 3,04 euró a minimum. A legtöbbet ebben korosztályban a heti 36 órát dolgozó 20 évesek keresik meg, akiknek bruttó 9,01 eurót írtak ki. A többi órabérminimum e két érték között osztdik el.⁸¹

A holland munkajog nem tartalmazza, hogy a munkáltatóknak kötelességük fizetett szabadságot biztosítaniuk a munkavállalóiknak. Azonban ez alól a szülői szabadság és a beteg gondozás kivétel. Szülési szabadság esetén a terhes alkalmazott legalább 16 hét terhességi- és szülési szabadságra jogosult. Ez alatt az idő alatt a teljes fizetésének az összegét juttatás képen kapja meg. A baba érkezése előtt a kismamának legalább 4 héttel kell, hogy igénybe vegye, de ezt akár 6 hétre is kibővítheti. A szülés után legalább 10 hetet vehet igénybe. A szülés után a kismama élettársa is jogosult fizetett szabadságra, amely 5 hét apasági szabadságot jelent. A szülői szabadság eltér a szülési szabadságtól. A szülői szabadságot akkor veheti valaki igénybe, ha egy adott cégnél legalább egy éve dolgozik és 8 éves vagy annál fiatalabb gyermeket gondoz. Ebben az esetben mindkét szülő jogosult szülői szabadságra. A szabadságot gyermekenként adják meg, így minden gyermek után külön-külön jár. Ezt a szabadságot a munkaórák számához kötik, tehát a heti munkaidő legfeljebb 26-szorosára. Ez a fajta szabadság viszont a szülési szabadsággal ellentétben nem fizetett.⁸²

Abban az esetben, ha valamelyik fél meg akarja szüntetni a szerződést, akkor azt a másik féllel valamilyen formában közölnie kell. Ha ezt a munkáltató kezdeményezi, akkor szüksége van egy elbocsátási engedélyre az UWV-től. A munkavállalót nem lehet elbocsátani, ha átmenetileg beteg vagy munkaképtelen, vagy ha az adott személy terhes. Így csak abban az esetben lehet valakit elbocsátani, ha a cégnek gazdasági oka van, tartósan munkaképtelen vagy a vállalatnak van valamilyen sürgős oka, ami következtében a dolgozót azonnali rezsimben elbocsáthatja. Ezek az okok többek közt lopás, csalás, testi sértés vagy munkamegtagadás.⁸³

3.1.3 Bevándorlók a munkaerőpiacon

Ahogy az már a demográfiai adatokból is kiderült, hogy Hollandia népességének a növekedésében nagy szerepet játszanak a bevándorlók száma. Ebből fakadhat a kérdés, hogy vajon milyen bevételi forrásuk lehet? Sokuk azért döntenek úgy, hogy hazájukat elhagyják és Hollandiába menjenek, mert úgy gondolják, így jobb esélyük lesz a jövőre nézve. Ha az elsődleges bevételi forrásukat vizsgáljuk, akkor CBS oldalán, hasonlóan, mint amikor a

⁸¹ Government of the Netherlands: Amount of the hourly minimum wage; Forrás: <https://www.government.nl/topics/minimum-wage/amount-of-the-hourly-minimum-wage> Letöltés: 2022. 11. 28.

⁸² u.o.

⁸³ u.o.

népesség mozgását és a migrációt vizsgáltam, itt is két csoportra bontják. Az első csoport az EU/EFTA-állampolgárok, akik 2015-ben vándoroltak be az országba. Az első évben az adott emberek 50,2 százaléka dolgozott alkalmazottként vagy volt önálló vállalkozó. Azok a személyek, akik 5 évvel később, 2020-ban is még Hollandiában éltek, 65 százalékuk alkalmazottak vagy önálló vállalkozók voltak, 15,3 százalékuk diák, 7,5 százalékuk pedig segélyben és/vagy nyugdíjban részesültek. A másik csoport, a nem EU/EFTA-állampolgárok foglalkoztatottak aránya alacsonyabb, mint az előző csoporté. Akik 2016-ban érkeztek az országba és egy évvel később is még az országban tartózkodtak, nekik a 17,2 százalékuk vállaltak valamilyen formában munkát. Öt év elteltével ez az arány 34,9 százalékra emelkedett, valamint a bevándorlók 30,4 százaléka volt diák és 23,3 százalékuk részesült segélyben.⁸⁴ Egy 2019-es cikk alapján Hollandiának évente 50.000 külföldi munkavállalóra van szüksége, hogy kezelje a munkaerőhiányt. A gazdasági bevándorlók elsősorban olyan szektorokban helyezkednek el, ahol hiány merül fel, mint például a logisztikában. Ennek következtében Hollandiának fontos, hogy a külföldi munkavállalók számára egy vonzó ország legyen. A holland munkaerőközvetítő ügynökségek szövetség elmondása szerint 11 milliárd euróval járulnak az ország gazdasági teljesítményéhez hozzá.⁸⁵

3.1.4 Munka és magánélet közötti egyenlőtlenség

A Holland Statisztikai Hivatal minden évben egy 36 kérdésből álló kiadványt publikál, amelyben különböző témákról lehet olvasni. A 2021-es kiadásban keresték a választ arra, hogy melyik munkakörök okozzák a leggyakrabban a munka és a magánélet közötti rossz egyensúlyt. Ahogyan az a világban sok helyen, Hollandiában is 2020 végén a koronavírus egy elengedhetetlen téma volt és sokak életét megnehezítette különböző aspektusokból. Abban az időszakban a munkavállalók 7,6 százaléka vallotta, hogy gyakran vagy nagyon gyakran tapasztalják azt, hogy a munka és a magánéletük közötti egyensúly megbomlott. Meglepő módon ez az arány alacsonyabb, mint az előtte lévő évek, 2017 és 2019 közötti adatok, amikor is a válaszadók közel 10 százaléka értett egyet ezzel az állítással. Ez az érzés viszonylag gyakori a teljes munkaidőben dolgozók, valamint kisgyermekes szülők körében is. Ennek következtében sok munkavállaló elhanyagolja családi tevékenységeiket. Ezek az értékek a férfiak körében magasabb volt 2020-ban, összesen a dolgozó férfiak 7,9 százaléka érezte úgy, hogy a munkája a magánélete rovására megy, a nők esetében pedig 7,2 százalékuk érezte

⁸⁴ Centraal Bureau voor de Statistiek: How many people immigrate to the Netherlands?; Forrás: [https://www.cbs.nl/en-gb/dossier/migration-and-integration/how-many-people-immigrate-to-the-netherlands-](https://www.cbs.nl/en-gb/dossier/migration-and-integration/how-many-people-immigrate-to-the-netherlands) Letöltés: 2022. 11. 18.

⁸⁵ Évente ötvenezer külföldi munkaerő kell a hollandoknak; Forrás: <https://autopro.hu/szolgaltatok/evente-otvenezer-kulfoldi-munkaero-kell-a-hollandoknak/212045> Letöltés: 2022. 11. 25.

ugyanazt. A munkavállalók 92 százaléka azt a visszajelzést adta a kérdőíven, hogy soha vagy legfeljebb alkalmanként érezték úgy magukat, hogy egyensúlytalanságot tapasztalnak. A kérdőív válaszai alapján minél több órát dolgozik valaki annál nagyobb valószínűséggel tapasztalja ezt a nehézséget. A részmunkaidőben dolgozóknak, azaz akik 35 óránál kevesebbet dolgoznak egy héten, 6,1 százalékukra, illetve a teljes munkaidőben dolgozók 9,2 százalékára igaz ez a jelenség. Az utóbbi csoportban több nő találja magát ebben a helyzetben, mint férfi. A munka és a magánélet közötti egyensúlytalanság érzetét a munkaidőn kívül még az is befolyásolja, hogy az adott személynek van-e gyermeke, ha igen akkor milyen idős. A 12 éves vagy annál fiatalabb gyermekes szülők nagyobb valószínűséggel tapasztalják ezt az érzést, mint azok, akiknek idősebb gyermekük van. A legkevésbé a gyermektelenek érzik egyensúlytalannak az életüket a munka és magánélet szempontjából. Abban az esetben, ha az adott személynek 12 év alatti gyermeke van és teljes munkaidőben dolgozik, akkor az egyensúlytalanság érzete még jobban megnő, összesen az emberek 11,8 százaléka tapasztalta ezt. Ebben az esetben is több nő, összesen 16,2 százalék, tapasztalja ezt az egyenlőtleniséget, mint a férfiak, akik ezzel szemben csak 11,0 százalékban voltak. A leggyakoribb egyensúlytalanság viszont különböző szakmáknál eltérően alakul ki. 2020-ban a fedélzeti tisztek, a pilóták, a szakácsok és a teherautó-vezetők, orvosok, valamint vendéglátóipari vezetők körében alakult ki legnagyobb mértékben. Ezekben a szakmákban közel minden ötödik ember válaszolt úgy, hogy gyakran vagy nagyon gyakran tapasztalt egyensúlytalanságot a munkája és a magánélete között. Ezeknél a foglalkozási csoportoknál az a közös, hogy viszonylag hosszú a munkahetük, illetve még jellemző a rendszertelen műszak, valamint, hogy hosszabb ideig tartózkodnak távol otthonuktól.⁸⁶

3.1.5 Nemek közötti egyenlőség és a nők helyzete

Az Európai Unió nagy hangsúlyt fektet a nemek közötti egyenlőségre, ennek következtében jogszabályokat hoztak a munkaerőpiacon, szakpolitikák kombinációjával próbálnak a tagországoknak iránymutatást adni, valamint pénzügyi támogatást is biztosít ennek érdekében. De ezek ellenére is az EU-n belül nagyok az eltérések a nők foglalkoztatási rátája között. Annak ellenére, hogy a nők egyre inkább képzettebbek és a férfiaknál jobban teljesítenek iskolai végzettség szempontjából.⁸⁷

⁸⁶ Centraal Bureau voor de Statistiek: The Netherlands in numbers 2021; Forrás: <https://longreads.cbs.nl/the-netherlands-in-numbers-2021/which-jobs-often-cause-a-poor-work-life-balance/> Letöltés: 2022. 11. 18.

⁸⁷ European Commission: Woman in the labour market; Forrás: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/european-semester_thematic-factsheet_labour-force-participation-women_en_0.pdf Letöltés: 2022. 11. 29.

Ahogy az már az előbbieken is lett említve, több nő részmunkaidős foglalkoztatásban van továbbra is. Ennek oka, hogy inkább csökkentik a munkaidejüket annak érdekében, hogy a gyermekük gondozásában több felelősséget tudjanak vállalni. 2016-ban a nők egyharmada dolgozott részmunkaidőben, a férfiaknak a 8,2 százalékos aránya ehhez képest alacsony. Ez a különbség különösen nagy Hollandiában, de ez nem ismeretlen jelenség más tagállamokban sem, mint például Németországban, Olaszországban, vagy akár Ausztriában. De egyes nők jobban ki vannak szolgáltatva a piacon, mint mások. Többek közt idősebb nők, egyedülálló szülők, fogyatékkal élő nők, bevándorló nők, valamint azok a nők, akik etnikai kisebbségekhez tartoznak.⁸⁸

A gyermek vállalásnak a hatása visszatükröződik a nők foglalkoztatási rátájában, főleg a 6 év alatti gyermekes anyukák körében. Ennek különbségét a gyermektelen nők foglalkoztatási rátájával összehasonlítva lehet látni, hogy az EU-ban átlagosan 8 százalékpont volt a különbség a két kategória között. A nemek közötti különbség is nagy a foglalkoztatott szülők esetében. A részmunkaidőben dolgozó anyák aránya 38,9 százalék, az apák aránya pedig csak 5,8 százalék volt 2015-ben. Ezen túl a gyermekgondozás és a hosszú távú ápolási szolgáltatásoknak a költségei magasak, amely a nőknek az anyagi hátráltatását jelenti a munkavállalásban. Ezek a költségek többek közt Hollandiában nagyon magasak. A családi jövedelem több, mint 20 százalékát teszik ki. Ez a helyzet rosszabb az alacsony jövedelmű családok esetében.⁸⁹

Ezen felül a nemek közötti bérszakadék továbbra is magas Európában. 2015-ben 16,3 százalék volt ennek a mértéke. A nemek közötti bérszakadék a nemek közötti egyenlőség másodlagos mutatója. Egyéb más tényezők mellett a diszkrimináció, szintén növelheti a nemek közötti bérszakadékot. A nemek közötti bérszakadék a későbbiekben is hatással vannak az emberek életére, például hozzájárul a nők magas nyugdíjkülönbségéhez. Így a nőket nagyobb mértékben fenyegeti a szegénység kockázata, valamint a társadalmi kirekesztés veszélye.⁹⁰

Az ENSZ Fejlesztési Programjában szerepel a nemek közötti egyenlőtlenségi index (továbbiakban GII), amely keretében az emberi fejlődésben a nemek eredményei közötti egyenlőtlenségből eredő veszteséget vizsgálja meg. Három kulcsfontosságú dimenziót vesz figyelembe, amely a reprodukív egészségből, a szerepvállalásból és a munkaerőpiacból áll. A reprodukív egészséget az anyai halálozási arányszámmal és a serdülőkori születések arányával mérik. A szerepvállalásnál a parlamenti mandátumok és a legalább középfokú végzettséggel

⁸⁸ u.o.

⁸⁹ u.o.

⁹⁰ u.o.

rendelkező lakosság nemenkénti arányát veszik figyelembe, valamint a munkaerőpiacon a nők és a férfiak foglalkoztatottságának arányát mérik. Ezek alapján Hollandia GII-értéke 2021-ben 0,025 volt, amely 170 vizsgált ország közül a 5. legalacsonyabb. A GII világ átlag 0,465 volt. Ez az érték, mind világ szinten, mind Hollandiában az évek során egyre alacsonyabb. A mandátumok nemek közötti aránybeli különbség 21,8 százalék, azaz több férfi ült a parlamentben, mint nő 2021-ben. A népességnek a 25 évnél idősebb rétege, akiknek legalább középiskolai végzettsége van, a különbség 2,9 százalékkal volt a férfiak felé eltolódva. A népesség 15 évnél idősebb korosztálya, akik a munkaerőpiacon részt vesznek a nemek közötti százalékos különbség 8,9 százalék volt. Ez azt jelenti, hogy mind a három dimenzióban több férfi volt, mint nő. 1990 óta a GII egyre csak csökkent, így várhatóan hosszútávon a jövőre nézve tovább fog csökkenni.⁹¹

3.2 Képzettség

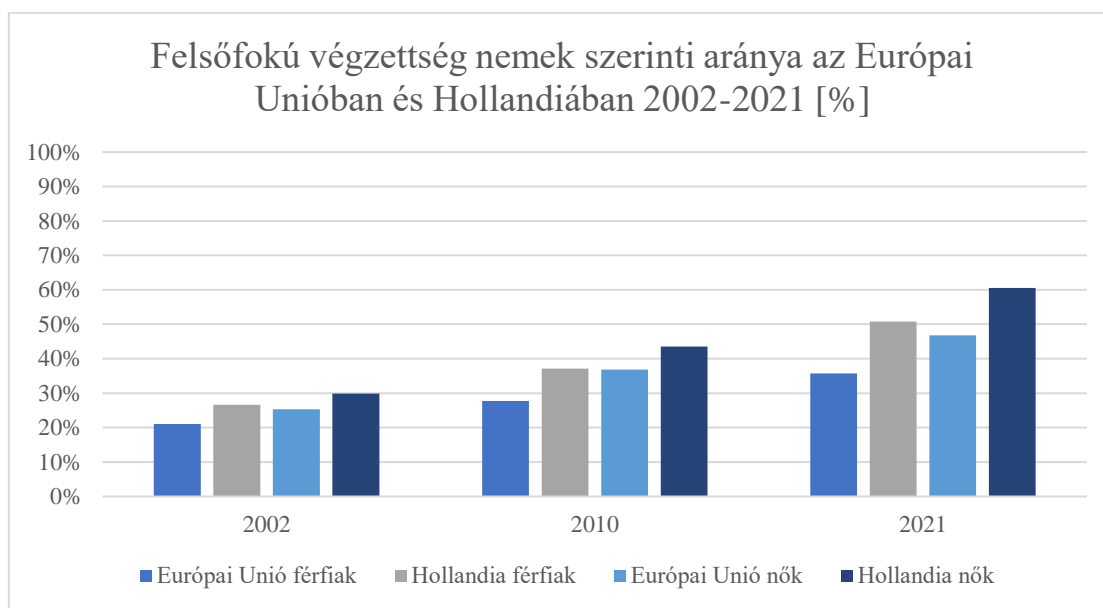
Hollandia oktatás szempontjából kimagasló eredményeket ért el az Európai Unió 27 tagországának az átlagához képest. Az ország felsőfokú képzettséggel rendelkezők 25 és 34 év közöttiek száma az utóbbi két évtizedben az átlagánál is gyorsabb ütemben növekedett. 2000-ben Hollandiának a népességnek a 26,9 százaléka rendelkezett valamilyen fajta felsőfokú végzettséggel, amely alá egyetem, felső fokokú műszaki intézmény vagy egyéb más képzés tartozik. Az Eurostat oldala nem rendelkezik az adott évnek a tagországok átlagával, az első adat 2002-ből származik, amikor is 23,1 százalék volt. Akkoriban ez az arány Hollandiában 28,3 százalékra növekedett. Ez az adat 2010-re az Európai Unióban 32,2 százalékra nőtt, Hollandiában pedig 40,3 százalékra nőtt. A legfrissebb 2021-es adatok alapján pedig ezek az arányok a 27 tagország szempontjából 41,2 százalék, és Hollandia szempontjából pedig 55,6 százalék volt. A 2021-es arányok alapján Hollandia az EU tagországok közül az 5. legmagasabb felsőfokú tanulmányokat elvégzett népesség arányával rendelkezik. Az élen Luxemburggal, 62,6 százalékkal, akit Írország követ 61,7 százalékkal, majd Ciprus 58,3 százalékkal és végül Litvánia 57,5 százalékkal előzi be a Hollandiát.⁹² Hollandiában nagy hangsúlyt fektetnek a gyermekkori oktatási programokra. Így nem meglepő, hogy 2020-ban a 3 és 5 év közötti gyermekek 92 százaléka vett részt ezekben a programokban.⁹³

⁹¹ Human Development Reports: Netherlands; Forrás: <https://hdr.undp.org/data-center/specific-country-data/#countries/NLD> Letöltés: 2022. 11. 25.

⁹² Eurostat: Tertiary educational attainment by sex; Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sgd_04_20/default/table?lang=en Letöltés: 2022. 11. 19.

⁹³ OECD: Netherlands; Forrás: <https://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=NLD&treshold=10&topic=EO> Letöltés: 2022. 11. 19.

Amennyiben nem a teljes népességre, hanem a nemekre bontva vagyunk kíváncsiak, hogy mekkora arányban van felsőfokú képzettségük, akkor el lehet mondani, hogy a nők vannak többségben. A nők aránya a felső középfokú végzettségűek között 54%. A férfiak aránya a szakközépiskolát végzettek között 49%.⁹⁴ Az alábbiakban a felsőfokú végzettség nemek szerinti eloszlását lehet látni. A holland nőknek és férfiaknak az arányát fogom az EU-s átlagokhoz mérve összehasonlítani.



11. ábra: Felsőfokú végzettség nemek szerinti aránya az Európai Unióban és Hollandiában 2002-2021 [%]
 Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_04_20/default/table?lang=en

Az alábbi ábrán 3 évet szerettem volna összehasonlítani, annak érdekében, hogy a felsőfokú tanulmányokat sikeresen elvégzők arányát a két évtized alatt össze lehessen hasonlítani. A 2002-es adatokkal kezdve, az EU férfi állampolgárainak 21 százaléka rendelkezett felsőfokú végzettséggel, ez az arány Hollandiában az adott évben 26,6 százalék volt. Ugyanabban az évben a nőknek a 25,3 százaléka rendelkezett a megadott iskolai végzettséggel az EU-ban. Hollandia esetében ez az arány 29,9 százalék volt. Ezek az arányok 2010-ben a férfiak esetében 27,7 százalékra nőtt az EU-ban, és 37,1 százalékra Hollandia esetében. Ha a nőket vizsgáljuk akkor ugyanabban az évben az EU-s arány 36,8 százalék, valamint a holland női népesség esetében 43,5 százalék volt. A legfrissebb, 2021-es adatok alapján pedig ezek az adatok a férfiak esetében az EU szempontjából 34,7 százalék, és Hollandia szempontjából 50,8 százalék. A nők esetében ugyanebben a sorrendben az arányok 46,8 százalék, valamint 60,5 százalék volt. A férfiak esetében 2002-ről 2021-re az arányok megkétszereződtek, a nők esetében majdnem

⁹⁴ OECD: Netherlands; Forrás: <https://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=NLD&treshold=10&topic=EO> Letöltés: 2022. 11. 19.

két és felesére nőtt. Tehát a nők esetében drasztikusabb növekedés volt tapasztalható ezen a téren az utóbbi két évtizedben. Így el lehet mondani, hogy minden vizsgált évben Hollandia népessége az átlag felett volt. Továbbá még azt is meg lehet állapítani, hogy minden esetben a nők aránya magasabb a férfiaknál, legyen az Hollandia vagy az EU-s átlag. Ebből következtetve a nők sokkal jobban képzettek, mint a férfiak.

A 2020-as előzetes adatai alapján a holland kormányzati kiadások összesen 43,981 milliárd euró volt, amelybe beletartoznak az oktatási intézmények, háztartások, vállalatok és nonprofit szervezetek oktatással kapcsolatos kiadásai. Ebből összesen 37,907 milliárd euró jutott az általános iskolai, középfokú, valamint a felsőfokú oktatásra összesen. A maradék 5,113 milliárd eurót a hallgatói ösztöndíjakra, kölcsönökre és juttatásokra költötték. Tehát az összes kormányzati kiadás, amelyet oktatásra fordítanak a GDP 5,4 százalékát teszi ki. Ez az arány az utóbbi két évtizedben mindig 5,0 százalék körül volt.⁹⁵ Ha ezt az arány nemzetközi szinten hasonlítjuk össze, akkor a CIA The World Factbook-ja alapján Hollandia a 45. helyen szerepelt a 2018-as 5,4 százalékos arányával. Európai szinten a 11. helyen áll.⁹⁶

Az ENSZ Fejlesztési Programja alapján az emberi fejlődési index (továbbiakban HDI) szerint a 191 ország és terület közül Hollandia a 10. helyet kapta meg. A HDI az emberi fejlődésnek a három alapidimenzióját vizsgálja, amely a hosszú és egészséges életet, a tudáshoz való hozzáférést és a megfelelő életminőséget. Ennek a mérőszámoknak a segítségével különböző országok hosszútávú előrehaladását lehet összefoglalni és összehasonlítani. Eszerint Hollandia 2021-es HDI-értéke 0,941 volt, amely a nagyon magas emberi fejlettség kategóriájába tartozik. Ez az érték az évek során túlnyomóan csak növekedett. Az 1990-es HDI-értékhez viszonyítva, amikor is 0,847 volt, 2021-es év adatához képest ez 11,1 százalékos növekedést jelent. 2021-ben a születéskor várható élettartam 81,7 év volt, az elvárt iskolában töltött évek 18,7 év, az átlagos iskolában töltött évek száma pedig 12,6 év volt, valamint az egy főre jutó GNI 55.979 dollár volt. Ha 1990-es és 2021-es adatokat összevetjük, akkor Hollandia születéskor várható élettartama 4,7 évvel emelkedett, az elvárt iskolában töltött idő 4,0 évvel, az átlagos iskolában töltött évek száma 1,5 évvel nőtt meg. Az ország egy főre jutó GNI-ja pedig 54,2 százalékkal

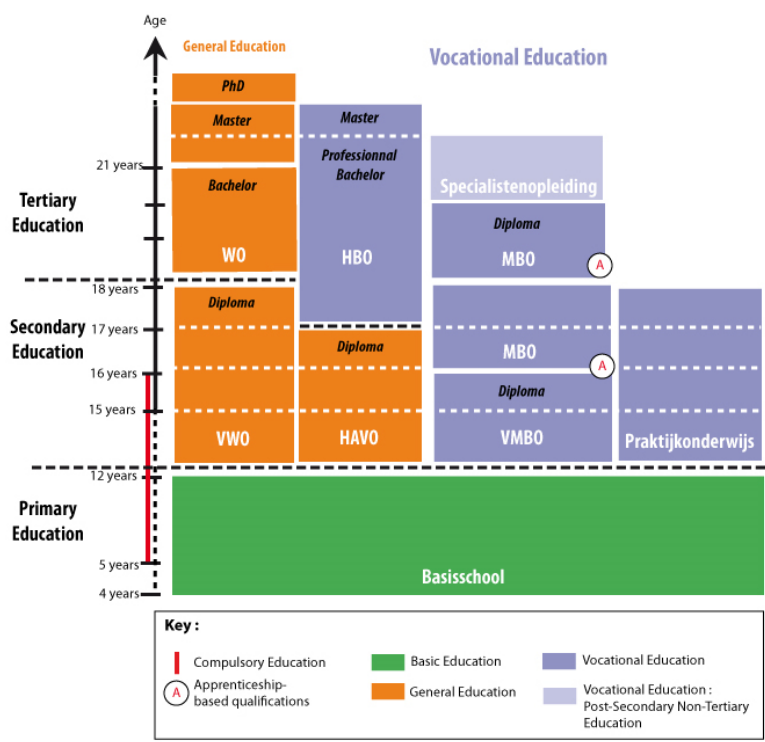
⁹⁵ Centraal Bureau voor de Statistiek: Government; expenditure on education and student grants, loans since 1900; Forrás:

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/84122ENG/table?searchKeywords=education%20expenditures>
Letöltés: 2022. 11. 19.

⁹⁶ Central Intelligence Agency: Education expenditures; Forrás: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2021/field/education-expenditures/country-comparison> Letöltés: 2022. 10. 19.

növekedett. Abban az esetben, ha Hollandia 2021-es HDI-értékét a világ átlagával hasonlítjuk össze, akkor meg lehet állapítani, hogy Hollandia az átlag, 0,732 felett van.⁹⁷

A továbbiak megértéséhez fontos először megérteni és átlátni az iskolarendszert. A holland iskolarendszer felépítése eltér a magyartól, inkább a német rendszerhez tudnám hasonlítani. Különböző fokozatok vannak, ahol különböző tudást szerezhetnek a diákok. Egyes iskolákat inkább a magyar rendszerben ismert szakgimnáziumaihoz, míg más iskola típusokat a gimnáziumokhoz tudnék hasonlítani. De egy szakma megtanulását is különböző típusú iskolákban eltérő mértékig tanítják meg. Valamint a tovább tanulás is egyes iskolák elvégzése után könnyebb vagy épp nehezebb. Az alábbi ábra egy nagyon jó és könnyen megérthető vizuális magyarázatot tud adni erre a kissé bonyolult iskolarendszerre.



12. ábra: A holland oktatási rendszer

Forrás: <https://www.eoslhe.eu/higher-education-framework-in-netherlands>

Ha az ábrán lentől felfele kezdünk el haladni, akkor láthatjuk, hogy minden diák ugyanolyan szintű oktatásban részesülnek óvodában, valamint általános iskolában. Az általános iskolát 12 éves korukban fejezik be, ezt követően képességeiknek megfelelően négy féle iskola közül kerülhetnek be egybe. A tankötelesség Magyarországhoz hasonlóan Hollandiában is 16 év. Amely a későbbiekben releváns az a MBO, HBO és WO rövidítésekkel ellátott iskolatípusok.

⁹⁷ Human Development Reports: Netherlands; Forrás: <https://hdr.undp.org/data-center/specific-country-data#/countries/NLD> Letöltés: 2022. 11. 25.

Az MBO rövidítése mögött a középfokú szakképzés áll, a HBO a felsőfokú szakképzés, valamint a WO pedig az egyetem. Fontos azt is tudni, hogy a különböző iskola típusokból jobbról balra horizontálisan bekerülhetnek a diákok, ha mégis magasabb szintű oktatásban szeretnének részt venni. De vannak korlátok, így nem mehet bárki egyetemre iskola típustól függetlenül.

A CBS egyik cikke szerint a középfokú oktatás után a fiatalok 25 éves korukig nagyobb valószínűséggel vesznek részt az MBO-ban, mint HBO-ban vagy WO-ban. Azaz kisebb eséllyel mennek valamilyen felsőfokú iskolába, mint szakképzésbe. Amelyet a 2021-2022-es tanév előzetes százalékos aránya is alátámaszt. Az adott tanévben 1.053.910 diák volt, akik 0 és 24 év közöttiek voltak és továbbképzésben részt vettek. Az adott korcsoport 40 százaléka döntött úgy, hogy az MBO-ba iratkozik be. A HBO és a WO esetében ezek az arányok 35, illetve 25 százalék volt. Ezek az arányok az adott tanévre tekintve számban összesen körülbelül 437.000 MBO-s képzésben részesülő diákot jelent. Ez a szám az előző tanévekhez képest majdnem ugyanannyi volt, bár a megelőző tanévhez képest kisméretű csökkenést lehet észrevenni. Ezzel szemben a HBO-s és a WO-s hallgatók száma emelkedett, ennek hatására csökkent az MBO-s hallgatók száma.⁹⁸

Abban az esetben, ha a kurzus választásokat vizsgáljuk észrevehetünk egy eltolódást, ha összehasonlítjuk a 2021-2022-es és a 2011-2012-es tanéveket. Az MBO-hallgatók esetében a 10 évvel korábbi beiratkozáshoz képest a legnagyobb visszaesés a „jog, közigazgatás, kereskedelem és üzleti szolgáltatások” szaknál volt. Továbbá valamivel kevesebben választották még az úgynevezett „mérnöki, gyártási és építőipari” szakmákat. 2021-2022-es tanévben több diák döntött a szolgáltatási szakma iránt. Így ezek után nem meglepő, hogy a 25 év alatti diákok körében, akik MBO-tanulók voltak, nagyobb valószínűséggel vettek részt idegenforgalmi tanfolyamon, fodrászati vagy kozmetikai képzésen. Az „egészség és jólét” már nem a leginkább választott szakterület. Ezzel ellentétben ezen a szakterületen tanulók inkább a 25 vagy annál idősebb korosztálynál elterjedt, így nem meglepő, hogy ők alkotják az adott képzési ágazat 57 százalékát. Ez a jelenség az utóbbi pár évben csak nőtt, főleg ezen a szakon. Ezzel ellentétben sokkal kisebb valószínűséggel választanak közgazdasági ágazatot. A 2021-

⁹⁸ Centraal Bureau voor de Statistiek: Young people relatively often choose secondary vocational education; Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/news/2022/40/young-people-relatively-often-choose-secondary-vocational-education> Letöltés: 2022. 11. 19.

2022-es tanévben az MBO-s tanulók 13,5 százaléka 25 évnél idősebb volt. Legtöbbjük az átképzésen, munka mellett vesznek részt.⁹⁹

Ha a szakok népszerűségét hasonlítjuk össze, akkor összességében 2020-ban a legtöbb diák az ápolás és gondozás területét végezték el. 2020-ban a diákok közel 30 százaléka szerzett diplomát ezen a területen, akik az MBO-t kettes vagy magasabb szinten végezték el. Összesen 40.563 diák szerzett ezen a területen diplomát, amely a MBO-diplomák 29 százalékát képezte. A HBO-n és WO-n végzettek több, mint 20 százaléka üzleti tanulmányok és adminisztrációs szakosak voltak. A 2019-2020-as tanévben összesen 255.000 hallgató szerzett valamilyen szinten diplomát. A végzettek több, mint fele MBO-diplomát, valamivel több, mint egynegyedük HBO-bachelor, valamint 18 százaléka pedig WO-mesteri fokozatot szereztek. Ha a nemek arányát vizsgáljuk, akkor a középfokú szakképzéses diplomás nők és férfiak aránya közel egyenlő. Ezzel szemben a felsőoktatásban a 2019-2020-as tanévben több női diplomás volt, mint férfi. A diplomások 56 százaléka nő volt.¹⁰⁰

3.2.2 Munkaerőpiac felépítése képzettség alapján

Ha az előbb említett adatokat a munkaerőpiaccal hasonlítjuk össze akkor nem meglepő, hogy a népességnek a 15 és 75 év közötti tagjai, akik fizetett munkát vállaltak 2021-ben, legtöbbjük egészségügyi és szociális tevékenységeket folytattak. A második legnagyobb munkaerővel bíró ágazat a nagy- és kiskereskedelem volt, valamint a harmadik az egyéb szakosodott üzleti szolgáltatások, amely különböző szakosodott szakmai, tudományos és műszaki tevékenységeket foglalja magába. Abban az esetben, ha nem a teljes munkaerőpiacot vizsgáljuk, hanem képzettségi szintjeik alapján, akkor a különböző ágazatoknak a foglalkoztatása teljesen eltolódhat egy másik ágazat felé. Ha az alacsony képzettségi szinttel rendelkezőkkel kezdjük, akik csak általános iskolai oktatással, szakképzés előtti oktatással, általános középfokú oktatással, szakképzés belépő szintű oktatással vagy asszisztensi szintű oktatással rendelkeznek. Tehát a HAVO és a VWO első három osztályát végezték el, valamint az MBO1-et. Ezzel az oktatási szinttel rendelkező foglalkoztatottak közül a legtöbben a nagy- és kiskereskedelem ágazatában, valamint gyártásban vagy az egészségügyi és szociális ellátásban dolgoznak. A középfokú iskolázottsági szinttel rendelkezők közé azok a személyek tartoznak, akik a felsőfokú általános középfokú oktatást, a szakmai alapképzést, a szakmai szakképzési pályát és a szakmai középvezetői és szakképzési pályát végezték el. Ez a HAVO, VWO, MBO2, MBO3

⁹⁹ u.o.

¹⁰⁰ Centraal Bureau voor de Statistiek: The Netherlands in numbers 2021; Forrás: <https://longreads.cbs.nl/the-netherlands-in-numbers-2021/what-are-the-most-popular-majors/> Letöltés: 2022. 11. 19.

és MBO4-nek az elvégzését jelenti a 11. ábrán. Ebben az esetben is ugyanaz a felállás, mint az előző iskolázottsági csoportban, hogy a legtöbb munkaerő a nagy- és kiskereskedési, valamint gyártási, és az egészségügyi és szociális ellátási ágazatokban vannak. Akik a magas képzettségi szintbe tartoznak bele a CBS alapján, minden felsőfokú szintű képzésben, azaz a társult diplomát adó képzésekben, a szakmai és tudományos alap- és mesterfokozatokban, valamint a felsőfokú kutatói képesítés megszerzéséhez vezető programokban végezték el. Ebben az esetben viszont a munkaerő eloszlása csak részben hasonlít az előző két kategóriához. A legtöbb ember az egészségügyi és szociális ellátásban dolgozott 2021-ben. A második legnagyobb foglalkoztatással rendelkező ágazat az egyéb speciális üzleti szolgáltatások elnevezésű ágazat. Ez nem meglepő, hiszen ebbe olyan állásokat sorolnak fel, ahol a magas szakmai képzettség szükséges. A harmadik helyen az oktatás áll. Ez se meglepő, hiszen elvárt a magas szakképzettség annak érdekében, hogy valaki az oktatásban dolgozzon.¹⁰¹

Így, ha összevetjük a leggyakoribban választott szakokat és legnagyobb számú diplomával rendelkező szakokat, akkor a megkapott eredmény egyik szinten sem meglepő. Látszólag az tanulmányok elvégzése után a legtöbb ember a tanult szakmájában marad, főleg, ha valamilyen szinten egészségügyi és szociális ellátást tanult. Továbbá a legtöbb szakot sokkal több nő végezte el, mint férfi. A nők jelenléte sokkal meghatározóbb az oktatás különböző lépcsőin, valamint a munkaerőpiacon is.

A magas iskolázottsági szinttel ellentétben még mindig vannak olyanok az országban, akik írástudatlanok vagy alacsony számolási készségekkel rendelkeznek. Ezek a személyek az országban jelentős kisebbségben vannak. A holland felnőttek mintegy 11,7 százaléka, az átlagos 15 százalékkal szemben, csak az 1. vagy annál alacsonyabb szintű írástudást érte el. Valamint a felnőttek 13,2 százaléka ért el 1. vagy annál alacsonyabb szintet a számolási készség terén, amely az OECD 19 százalékos arányával szemben alacsony. Az 1. szintű írás és olvasni tudás felmérője egy rövid, ismerős témájú szövegből áll össze, amelynek az elolvasása után a kérdezett kérdésekre egyetlen konkrét adat a válasz. A számolási készség terén a felnőtteknek az 1. szinten alapvető matematikai folyamatokat kell tudniuk elvégezni, amely hétköznapi, konkrét összefüggésekben, például egy lépéses vagy egyszerű számolással, rendezéssel, alapvető számtani műveletekkel és egyszerű százalékos arányok megértésével kapcsolatos

¹⁰¹ Centraal Bureau voor de Statistiek: Employed labour force; economic activity; Forrás: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/85272ENG/table?searchKeywords=population%20distribution>
Letöltés: 2022. 11. 20.

folyamatok. Ezek az adatok 2011-2012-ben gyűjtötték össze, de napjainkban is hasonló értékek lehetnek.¹⁰²

Az ország hivatalos nyelve a holland, így nem meglepő, hogy 2012-es adatok szerint a népesség 97,5 százaléka beszéli a nyelvet, mint anyanyelv vagy mint tanult nyelv. A népesség 94,24 százalékának a holland nyelv az anyanyelve. Azonban, ha a legelterjedtebb idegennyelvre vagyunk kíváncsiak, akkor nem meglepő, hogy az emberek 37,31 százaléka beszél angolul, mint idegennyelv. A második helyen a német áll, amelyet az emberek 26,62 százaléka beszéli Hollandiában. A harmadik helyen a francia, 15,07 százalékkal, és negyedik helyen a holland áll 3,26 százalékkal helyezkedik el.¹⁰³ Ha az EU-s országokkal összehasonlítjuk a hollandok idegen nyelvtudásukat 2016-os adatok szerint, amelyben a különböző országoknak a 25 és 64 év közötti a népességének az arányát hasonlították össze. Hollandia ennek a felmérése alapján az emberek 86,4 százaléka beszélt legalább egy idegennyelvet. Ez a 28 Európai Unió átlag fölött volt, amely akkoriban 64,6 százalék volt. Hollandia ebben a rangsorban a 11. helyet foglalta el.¹⁰⁴ Az anyanyelvük nem egy elterjedt nyelv világszerte, így fontos, hogy az emberek beszéljenek idegennyelvet. Ennek érdekében már fiatal kortól valamilyen idegennyelvet kell tanulniuk a gyermekeknek. Így nem meglepő az országnak az európai gazdasági életében betöltött szerepe, hiszen nem csak a földrajzi elhelyezkedésük, hanem még a nyelvtudásuk is nagyon jó.

¹⁰² OECD: NETHERLANDS; Forrás:

<https://www.oecd.org/skills/piaac/Country%20note%20-%20Netherlands.pdf> Letöltés: 2022. 11. 20.

¹⁰³ Languages in the Netherlands; Forrás: <https://languageknowledge.eu/countries/netherlands> Letöltés: 2022. 11. 25.

¹⁰⁴ Eurostat: Foreign language skills statistics; Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Foreign_language_skills_statistics Letöltés: 2022. 11. 25.

4. ÖSSZEGZÉS, KÖVETKEZTETÉSEK

Dolgozatomnak a célja Hollandiát társadalmi és munkaerőpiaci jellemzőinek a bemutatása volt. Ezek a szempontok szerint az országot közelebbről szerettem volna ismertetni, valamint e két szempont közötti összefüggést feltárni. Részben még a nők helyzetére szerettem volna kitérni, amely keretein belül a nemek közötti egyenlőséget vizsgáltam. Kutatásomból kiderül, hogy a nemek között még a mai napig fennáll az egyenlőtlenség, de napjainkban kezd mérséklődni. Az ENSZ által mért átlagához képest el lehet mondani, hogy a nemek közötti egyenlőtlenségi index aránylag alacsony. Azonban teljes egyenlőségről még közel sincs szó, de a nemek közötti egyenlőtlenség szakadéka egyre kisebb kezd lenni.

A szakdolgozatomban segített, hogy sok, elsősorban angol nyelvű forrás állt rendelkezésemre. Azon kívül még holland, valamint magyar irodalmat is felhasználtam. Különböző kutatások, tanulmányok, valamint statisztikai hivataloknak az adatai segítségével választ kaptam a felmerülő kérdéseimre. Továbbá kutatásomhoz készítettem kérdőívet is, amelyhez sajnálatos módon a megadott idő alatt nem sikerült elég kitöltést szerezni, hogy felhasználhassam a dolgozatom részeként. Azonban a válaszadóknak a beküldött válaszaiból le lehet szűrni, hogy túlnyomó többségük tisztában van a munkaerőpiaci helyzettel. Így el lehet mondani, hogy saját országuk helyzetével ebből a szempontból jól informáltak és figyelemmel kísérik mi történik körülöttük.

A holland társadalmi szokásainak megértésében nagyban segített Hofstede 6 dimenziós nemzeti kultúra modellje, amely egy jó átfogó képet adott más országok összehasonlításában Hollandiáról. Ezek a dimenziók alapján átláthatóbbá vált a társadalom, valamint a munkaerő viselkedése is. A modell alátámasztja a dolgozatban később elemzett munkaerő viselkedését, valamint más szempontból értelmet nyernek egyes információk, hogy miért úgy viselkedik a munkaerő.

A holland népesség minden évben növekedik, de az utóbbi években nem a népesség természetes növekedése miatt volt, hanem a bevándorlók száma miatt. A demográfiai adatok szerint egyre kevesebb gyermek születik, valamint korban egyre később vállalnak gyermeket az emberek.

A társadalmi problémák, mint például a kevesebb fiatal és az egyre gyorsabb ütemben öregedő munkaerő, a társadalomnak a felépítésének a megváltoztatásához vezetett. Ezek a változások a munkaerőpiacon munkaerőhiányhoz vezetett. Mivel a nyugdíjba menő személyek állásait nincs ki pótolja, így a létrejövő hiány a jövőben egyre nagyobb lesz. Ez a hiány egyes

szektorokban sokkal nagyobb, mint másokban. Ennek következtében jelenleg az egyetlen szabad munkaerő, akikkel ezt a problémát meg tudják oldani, azok a gazdasági bevándorlók. De felmérések megmutatták, hogy egyes bevándorlók pár év után elhagyták az országot. Így Hollandiának a jövőben is vonzó célországnak kell maradnia a bevándorlók körében, annak érdekében, hogy a továbbiakban is képes legyen a munkaerőhiányt valamilyen mértékű visszaszorítására. Valamint ahhoz is vezetett, hogy a nyugdíj életkorát egyre magasabbra emelik, ennek következtében az emberek később vonulhatnak nyugdíjba, így valamennyire próbálják a munkaerőhiány arányát valamennyire korlátozni. De a nyugdíj korhatárt emelését érinti, hanem a munkáltatókat is, hiszen őket is befolyásolják ezek a tényezők valamennyire.

A holland munkaerőpiac összetétele más országokhoz képest nagyon jól teljesít. A népesség nagy százaléka van foglalkoztatva valamilyen formában és alacsony a munkanélküliségi ráta. A piac egyik érdekessége, hogy nagyon magas a részmunkaidőben foglalkoztatottak száma, a világon az egyik legmagasabb. Kutatásomból arra lehet még következtetni, hogy a nők nagyobb mértékű bevonása a munkaerőpiacba még jobban fellendítené az ország gazdaságát. De sok nő családalapítás után inkább gyermekeikkel foglalkoznak, így, ha vissza szeretnének térni a munkaerőpiacra, akkor nagyobb valószínűséggel kevesebb órát vállalnak. Kérdőívemből is kiderült, hogy sok nő gyermek vállalás után inkább részmunkaidőben dolgozik, így sokkal több szabad idejük marad. Továbbá még az is kiderült válaszaik alapján, hogy nem csak a gyermekes nők választják a rövidebb munkaórákat, hanem a válaszadók egy része is annak érdekében, hogy több idejük maradjon magukra és olyan dolgokra is, amit élveznek. Ezzel hozzájárulva a munka és magánélet egyensúlyához. Ezért is magasabb a részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya más országokhoz képest.

Tehát ki lehet jelenteni, hogy Hollandia erős és gyorsan növekvő gazdasága mögött egy jól strukturált társadalom áll, amely egy jól képzett és produktív munkaerő piacot hozott létre. Ez a két aspektus nagy mértékben hozzájárul a holland jóléthez. Azonban, mint minden országnak, Hollandiának is vannak problémái, amivel szembe kell néznie, hogy az ország sikerességét fenntarthassa.

Irodalomjegyzék

- Balázs, K., Levente, P., Adél, R., Laura, S., Gergely, T., & Lili, V. (2015). *Demográfiai fogalomtár*. Budapest: KSH Népszégtudományi kutatóintézet.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021.). *The Netherlands in numbers 2021*. Forrás: <https://longreads.cbs.nl/the-netherlands-in-numbers-2021/what-are-the-most-popular-majors/>
- Centraal Bureau voor de Statistiek . (2022.). *Marriage dissolutions; due to divorce and death*. Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37425eng/table?ts=1666455598409>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021). *Population dashboard*. Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021). *Population dynamics*. Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/83474ENG/table?ts=1616407710127>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021). *Population growth*. Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population/population-dynamics/population-growth>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021). *Population in the future*. Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population/population-dynamics/population-in-the-future>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021.). *Age distribution*. Letöltés dátuma: 2022.. 10. 15., forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population/age/age-distribution>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021.). *Government; expenditure on education and student grants, loans since 1900*. Forrás: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/84122ENG/table?searchKeywords=education%20expenditures>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021.). *How many people immigrate to the Netherlands?* Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/dossier/migration-and-integration/how-many-people-immigrate-to-the-netherlands->
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021.). *The Netherlands in numbers 2021*. Forrás: <https://longreads.cbs.nl/the-netherlands-in-numbers-2021/which-jobs-often-cause-a-poor-work-life-balance/>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022). *Age distribution*. <https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population/age/age-distribution>.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022). *Labour participation; key figures, 2003-2022*. Forrás: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/82309ENG/table>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022). *Population pyramid*. Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population/population-pyramid>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022.). *Birth*. Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37422eng/table?ts=1665933696127>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022.). *CBS introducing new population classification by origin*. Forrás: <https://www.cbs.nl/en-gb/news/2022/07/cbs-introducing-new-population-classification-by-origin>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022.). *Deaths registered weekly, by sex and age*. Forrás: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/70895ENG/table?ts=1665949837486>

- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022.). *Deaths; underlying cause of death (shortlist), sex, age*.
Forrás:
<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/7052eng/table?searchKeywords=causes%20of%20death>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022.). *Emigratie*. Forrás: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/bevolkingsgroei/emigreren>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022.). *Employed labour force; economic activity*. Forrás:
<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/85272ENG/table?searchKeywords=population%20distribution>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022.). *Health expectancy*. Forrás:
<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/71950eng/table?searchKeywords=life%20expectancy>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022.). *Health, lifestyle, health care use and supply, causes of death; from 1900*. Forrás:
<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/en/dataset/37852eng/table?searchKeywords=causes%20of%20death>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022.). *Marriages and partnership registrations*. Forrás:
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37772eng/table?ts=1666454321350>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022.). *Mortality*. Forrás:
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37979eng/table?ts=1665947080626>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022.). *Population; key figures*. Forrás:
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37772eng/table?ts=1666454321350>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022.). *Population; sex, age, generation and migration background*. Forrás:
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/en/dataset/37325eng/table?ts=1666101449028>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022.). *Vacancies; seasonally adjusted*. Forrás:
<https://www.cbs.nl/en-gb/figures/detail/80474eng>
- Central Intelligence Agency. (2021). *Education expenditures*. Forrás: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2021/field/education-expenditures/country-comparison>
- Central Intelligence Agency. (2021). *European Union*. Forrás: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2021/countries/european-union/>
- Central Intelligence Agency. (2021). *The World Factbook - Netherlands*. Forrás:
<https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2021/countries/netherlands/#people-and-society>
- Central Intelligence Agency. (2021). *The World Factbook: Population*. Forrás: Population; Forrás:
<https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2021/field/population/country-comparison>
- Central Intelligence Agency. (2022.). *The World Factbook: Unemployment rate*. Forrás:
<https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2021/field/unemployment-rate/country-comparison>

- Central Intelligence Agency. (dátum nélk.). *The World Factbook: Labour force*. Forrás: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/archives/2021/field/labor-force/country-comparison>
- Erkend Financieel Adviseur. (2021.). *Nieuwe sociale cijfers per 1-7-2021*. Forrás: <https://www.seh.nl/kennisbank/2021/openbaar/nieuwe-sociale-cijfers-per-1-7-2021>
- European Commission. (2017). *Woman in the labour market*. Forrás: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/european-semester_thematic-factsheet_labour-force-participation-women_en_0.pdf
- European Commission. (dátum nélk.). *Labour market information: Netherlands*. Forrás: https://ec.europa.eu/eures/public/living-and-working/labour-market-information/labour-market-information-netherlands_en
- European Observatory of Service-Learning in Higher Education. (dátum nélk.). *Higher Education Framework in Netherlands*. Forrás: <https://www.eoslhe.eu/higher-education-framework-in-netherlands/>
- Eurostat. (2016.). *Foreign language skills statistics*. Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Foreign_language_skills_statistics
- Eurostat. (2022.). *Frequency of alcohol consumption by sex, age and country of citizenship*. Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_ehis_al1c/default/table?lang=en
- Eurostat. (2022.). *Body mass index (BMI) by sex, age and country of citizenship*. Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_ehis_bm1c/default/table?lang=en
- Eurostat. (2022.). *Smoking of tobacco products by sex, age and country of citizenship*. Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_ehis_sk1c/default/table?lang=en
- Eurostat. (2022.). *Tertiary educational attainment by sex*. Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_04_20/default/table?lang=en
- Évente ötvenezer külföldi munkaerő kell a hollandoknak. (2019.). Forrás: <https://autopro.hu/szolgaltatok/evente-otvenezer-kulfoldi-munkaero-kell-a-hollandoknak/212045>
- Expatisan. (dátum nélk.). *Cost of living in Netherlands*. Forrás: <https://www.expatisan.com/cost-of-living/country/netherlands>
- Government of the Netherlands. (2022.). *Amount of the hourly minimum wage*. Forrás: <https://www.government.nl/topics/minimum-wage/amount-of-the-hourly-minimum-wage>
- Hofstede, G. (dátum nélk.). *Biography*. Forrás: <https://geerthofstede.com/geert-hofstede-biography/>
- Hofstede, G. (dátum nélk.). *Hofstede's Globe*. Forrás: <https://geerthofstede.com/hofstedes-globe/>
- Hofstede, G. (dátum nélk.). *The 6-D model of national culture*. Forrás: <https://geerthofstede.com/culture-geert-hofstede-gert-jan-hofstede/6d-model-of-national-culture/>
- Human Development Reports. (2022.). *Netherlands*. Forrás: <https://hdr.undp.org/data-center/specific-country-data#/countries/NLD>
- Labour Rights. (2021). *Munkavállalói jogok Hollandiában*. Forrás: <https://labourrights.vrijebond.org/2021/11/08/munkavallaloi-jogok-hollandiaban/>

- Languages in the Netherlands*. (2012). Forrás: <https://languageknowledge.eu/countries/netherlands>
- Netherlands Tourism. (dátum nélk.). *Provinces of the Netherlands*. Forrás: <https://www.netherlands-tourism.com/provinces-of-the-netherlands/>
- OECD. (2013.). *NETHERLANDS*. Forrás: <https://www.oecd.org/skills/piaac/Country%20note%20-%20Netherlands.pdf>
- OECD. (2022). *Old-age dependency ratio*. Forrás: <https://data.oecd.org/pop/old-age-dependency-ratio.htm#indicator-chart>
- OECD. (2022.). *Netherlands*. Forrás: <https://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=NLD&treshold=10&topic=EO>
- Rijksverheid. (dátum nélk.). *Wanneer gaat mijn AOW in?* Forrás: <https://www.rijksverheid.nl/onderwerpen/pensioen/vraag-en-antwoord/wanneer-gaat-mijn-aow-in>
- Sociale Verzekeringsbank. (dátum nélk.). *AOW pension in brief*. Forrás: <https://www.svb.nl/en/aow-pension/aow-pension-in-brief>
- Sociale Verzekeringsbank. (dátum nélk.). *Working and receiving an AOW pension*. Forrás: <https://www.svb.nl/en/aow-pension/aow-pension-age/working-and-receiving-an-aow-pension>
- Statista. (2022.). *Total fertility rate in Europe from 1950 to 2022*. Forrás: <https://www.statista.com/statistics/1251565/total-fertility-rate-in-europe/>
- The World Bank. (2019). *Age dependency ratio (% of working-age population) – Netherlands*. Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.DPND?locations=NL>
- The World Bank. (2019). *Age dependency ratio, old (% of working-age population) - Netherlands*. Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.DPND.OL?locations=NL>
- The World Bank. (2022.). *Part time employment, total (% of total employment) – Netherlands*. Forrás: https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.PART.ZS?end=2021&locations=NL&most_recent_value_desc=true&start=1983&view=chart
- Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringe. (dátum nélk.). *When receiving an unemployment benefit*. Forrás: <https://www.uwv.nl/en/individuals/unemployment-benefit/when-receiving>
- Unemployment benefit in the Netherlands (WW-uitkering)*. (dátum nélk.). Forrás: <https://www.iamexpat.nl/expat-info/allowances-benefits-netherlands/unemployment-benefit>

NYILATKOZAT

Alulírott HAASZ EMMA büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerezés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 2022 év12..... hónap4... nap

Haasz Emma

hallgató aláírása

Nyilatkozat a szakdolgozat státuszáról (nyilvános, bizalmas)

Alulírott HAÁSZ EMMA (Neptun kód L9U3VV) a
HOLLANDIA DEMOGRAFIAI ÉS MUNKAERŐPIACI JELENYZŐI A XXI. SZÁZAD ELSŐ
ÉVTIZEDEIBEN

című szakdolgozatommal/záródolgozatommal (továbbiakban mű) kapcsolatban az alábbiakról nyilatkozom:

- Kijelentem, hogy a mű BGE Dolgozattár repozitóriumába való feltöltésével más jogát nem sértem. Tudomással bírok arról, hogy az Egyetem a szerzői jogok meglétét nem ellenőrzi.
- Nyilatkozom, hogy a mű (a megfelelő rész aláhúzendó)
 - a bizalmas
 - a nyilvánosság számára hozzáférhető.
- Tudomásul veszem, hogy
 - szerzői jogsértés esetén az Egyetem az érintett dokumentum elérhetőségét a szerzői jogsértés tisztázása idejére átmenetileg korlátozza,
 - szerzői jogsértés esetén az érintett művet a Repozitórium adminisztrátora a Repozitóriumból haladéktalanul eltávolítja,
 - amennyiben a dolgozatomat a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszem, az egyetem a dolgozatomat az interneten a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi. Hozzájárulásom – szerzői jogaim maradéktalan tiszteletben tartása mellett – nem kizárólagos és időtartamra nem korlátozott felhasználási engedély.

Kelt: Budapest 2022.12.04

Haász Emma

hallgató